

Täysistunto

Torstai 13.9.2018 klo 15.59—18.11

Täysistunto alkoi klo 15.59. Täysistunto päättyi klo 18.11.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (15.59—17.02) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.02—18.11).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Petteri Orpo
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen
ulkoministeri Timo Soini
puolustusministeri Jussi Niinistö
työministeri Jari Lindström
liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
sisäministeri Kai Mykkänen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
oikeusministeri Antti Häkkänen
perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Tänään painotamme sellaisia teemoja, joista ei ole pitkään aikaan tässä salissa puhuttu kyselytunnilla.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

2.1. Suullinen kysymys Kela-kyytien saatavuudesta (Katja Taimela sd)

Suullinen kysymys SKT 125/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Kyselytunnin aloittaa sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Taimela, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.00 **Katja Taimela sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kansanedustajina olemme saaneet paljon palautetta kansalaisilta, kuinka Kela-kyytien tilauskeskuksissa ei vastata, kyydit jäävät saapumatta tai sairaat ihmiset odottavat tuntikausia. Heinäkuun alussa voimaan astuneen taksilain uudistuksen myötä hallitus laittoi kerralla uusiksi Suomen sinällään toimivan taksijärjestelmän. Lakiuudistuksen jälkeen Kela-kyytien saatavuus on ollut sekaisin, ja ongelmat jatkuvat uhkasakoista huolimatta. Julkisuudessa olemme saaneet lukea muun muassa 10-vuotiaasta Oskarista, joka liikuntavammaisena odotti 42 minuuttia taksia yksin peläten, pääseekö perille.

Odotetusti pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa uudistus on monipuolistanut palveluiden saatavuutta. Muualla maassa viesti on täysin toisenlainen. Taksiryttäjät ovat lopettaneet tai siirtyneet keskuskaupunkeihin. Mitä hallitus aikoo tehdä koko maan lasten ja sairaiden taksipalveluiden varmistamiseksi jatkossa?

Puhemies Paula Risikko: Nyt on valitettavasti sillä tavalla, että vastaava ministeri ei ole paikalla, mutta sopiiko, että joku ministereistä vastaa tähän? Me emme voi kovin kauaa jatkaa tätä keskustelua, koska vastuuministeri ei ole paikalla, mutta aloittaisiko ministeri Berner? — Olkaa hyvä. [Välihuutoja vasemmalta]

16.02 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia kysymyksestä, ymmärrän erittäin hyvin tämän huolenaiheen.

Laki liikenteen palveluista säätelee sitä, miten muun muassa taksimarkkina osana henkilöliikennepalveluita toimii jatkossa Suomessa. Laki liikenteen palveluista ei säätele sitä, miten julkinen sektori ostaa palveluitaan ja miten julkinen sektori kilpailuttaa. Näin ollen se, millä tavalla kunnat tekevät ostopäätöksiään tai kilpailuttavat esimerkiksi koulukyytejä, on heidän päätösasioitaan. Vastaavasti Kela-kyytien osalta Kelan kilpailutus kuuluu STM:n alaisuuteen ja siten ministeri Mattilan toimivaltaan. Tästä osa, myös näihin liittyvää lainsäädäntöä, on erikseen hyväksytty muun muassa eduskunnassa ja myöskin käsitelty täällä.

Sen sijaan kannamme kyllä yhteistä huolta siitä, miten asia voitaisiin parhaiten ratkaista. Olemme myöskin käyneet Kelan, STM:n ja LVM:n välillä keskustelua siitä, voimmeko tukea tätä kilpailutusta ja siihen liittyviä haasteita parantamalla sääntelyä niin STM:n kuin myöskin LVM:n puolella.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän muutama lisäkysymys, mutta pyydän huomioon, että me joudumme siirtämään tämän siihen kyselytuntiin, jolloinka ministeri Mattila on paikalla. Mutta otetaan muutama lisäkysymys, edustaja Taimela jatkaa.

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

16.03 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni seuraava jatkokysymys liittyy selkeästi kyllä liikenne- ja viestintäministeriön alaan.

Liikenne- ja viestintäministeri Berner on kertonut julkisuudessa useasti kesän aikana, ettei liikennepalvelulaki koske Kela-kyytejä, eikä vaatinut Kelaa nyt kilpailuttamaan. Tämä on osaltaan oikein, mutta lakiuudistus sotkee juuri niitä taksimarkkinoita, joilta Kela kyytinsä ostaa.

Kela esitti ilman menestystä vanhan mallin korvausmenettelyn jatkamista vuoden loppuun siirtymäaikana kilpailutukselle. Lopulta Kelan oli kuitenkin pakko kilpailuttaa kyytinsä, jotta se saattoi varmistua korvattavasta hintatasosta. Tuskin hallituksellakaan oli sellainen ajatus, että Kelan olisi pitänyt korvata taksien vapaa hinnoittelu valtion budjetista.

Kysyn hallitukselta, vaikka ministeri Berner siihen jo viittasi jonkun verran: ettekö nähneet näitä ongelmia etukäteen ja miten koordinoitte valmistelun liikenne- ja viestintäministeriön ja Kela-kyytien korvaamisesta vastaavan sosiaali- ja terveysministeriön välillä jatkossa, jotta nämä ongelmat oikeasti poistuvat välittömästi?

16.04 **Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä me näimme nämä ongelmat ja kyllä itse asiassa kiinnitimme myös eduskunnan huomiota niihin koko kevään tänä vuonna ja edellisenä.

Tämä prosessi Kelan kilpailutuksesta käynnistyi marraskuussa 2017, ja kävimme yhteisiä keskusteluita ja kiinnitimme huomiota myöskin siihen, että ennustamme tämän kilpailumallin tuottavan haasteita kilpailutuksen lopputuloksena.

Sille, että Kelan olisi pitänyt kilpailuttaa juuri niin, että Kela-kyytien kilpailutus astuisi voimaan samana päivänä kuin laki liikenteen palveluista, ei todellakaan ollut minkäänlaisia välttämättömyyttä. Kela olisi voinut kilpailuttaa jo silloin, kun laista tehtiin puolitoista vuotta sitten päätöksiä, jos se olisi halunnut tehdä tämän kilpailutuksen ennen lain liikenteen palveluista voimaantuloa.

Muistutan myös, että STM teki hinta-asetuksen varmistaakseen juurikin sen, että Kelalle [Puhemies koputtaa] on asetettu kiinteä kattohinta. Tämä tarkoittaa myöskin sitä, että Kela olisi voinut [Puhemies: Aika!] kilpailuttaa senkin jälkeen, kun laki liikenteen palveluista on tullut voimaan, mahdollistaen siten myös uusien toimijoiden [Puhemies: Aika!] osallistumisen kilpailutukseen, mikä nyt ei ollut mahdollista.

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa.

16.06 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tapasin Pirkanmaan maakunnassa asuvan yli 80-vuotiaan rouvan, joka oli yrittänyt soittaa useana päivänä ja tuntitolkulla Kela-taksia päästäkseen Tampereen yliopistolliseen sairaalaan. Hän ei ollut päässyt puhelinlinjasta läpi ja lopulta joutui maksamaan kyydin itse, koska sairaalaan oli päästävä. Matka maksoi 130 euroa, ja hänellä oli noin 700 euron eläke. Osasin neuvoa häntä hakemaan korvausta, mutta näitä vastaavia esimerkkejä on hyvin paljon Suomessa.

Fakta on se, että voimaan astunut taksilaki on pakottanut kilpailuttamaan myös Kela-taksit. Omavastuita on nostettu jopa 25 euroon suunta, ja ehkä käytännön esimerkki, joka kentältä nousee, on tämä Kela-matkojen, meno-paluumatkojen, mahdollistaminen. Ja se viesti liikenneministeriöltä on tullut, että ei ole suostuttu tähän, että meno- ja paluumatka voitaisiin hoitaa samalla taksilla. Voisitteko, ministeri Berner, antaa suostumuksenne Kelalle, että myös meno ja paluu voidaan hoitaa samalla kyydillä?

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

16.07 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kela on valinnut kilpailutusmallinsa, ja siinä on kieltämättä haasteita. Näihin haasteisiin on tarttunut myös kilpailuviranomainen, joka tekee asiasta tällä hetkellä selvitystä. On selvä, että tätä kilpailumallia on katsottava paremmaksi, mutta haluan kuitenkin kiinnittää huomiotanne myöskin siihen, että kun olemme Kelan kanssa hyvässä yhteistyössä käyneet läpi sitä, kuinka kyytien saatavuus tällä hetkellä toimii, niin noin 99 prosenttia kuitenkin saa sen kyydin, jota tarvitsee. Mutta on selvää, että yhtään asiakasta, yhtään käyttäjää, yhtään kyydin tarvitsijaa ei saa jättää kyydin ulkopuolelle. Tähän haamme ratkaisua ja katsomme, miten tätä mallia voisi parantaa, mutta muistutan edelleen siitä, että Kela ei ole liikenne- ja viestintäministeriön ohjauksessa eikä valvonnassa emmekä pysty tähän STM:n sääntelyyn suoraan vaikuttamaan, vaan kyllä Kela tekee itsenäiset päätöksensä. Haluamme kuitenkin olla tässä tukena ja apuna huolehtien siitä, että ne hyvät asiat, jotka tästä laista syntyvät, ovat myöskin sitten tulevaisuudessa Kelaakin palvelevia.

16.08 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Berner, te syytätte nyt tästä kaikesta Kelaa, näin minä tämän ymmärrän. Kelan valtuutettuna on pakko kysyä, että eikö, ministeri Berner, Kela todellakaan kertonut teille etukäteen, millaiseen sotkuun Kela-kyytien osalta joudutaan, jos aikataulu tässä lakiesityksessä on tämä. Eikö siis pyydetty Kelan osalta lykkäystä aikatauluun, jotta olisi pystytty paremmin varmistamaan palvelut ja kyydit ihmisille? Minusta me emme voi syyttää tästä Kelaa, vaikkakin Kela on vastaanottanut ihmisten pettymykset Kela-kyytien osalta. Lakimuutokset ovat kuitenkin lähteneet täältä.

Itse olen saanut heinäkuun alusta asti viestejä Satakunnasta kyytiongelmistä, ja ihmiset kysyvät, miksi heitä kohdellaan näin kaiken sairastamisen ja muutenkin haastavan elämäntilanteen keskellä. Ei siihen ole mitään hyväksyttävää syytä, ei yhdenkään sairaan, vammaisen eikä vanhuksen osalta. Ministeri Berner, [Puhemies koputtaa] eikö olisi nyt anteeksipyyntö paikka näiltä ihmisiltä, näiltä autoilijoilta, [Puhemies: Aika!] jotka ovat menettäneet elantonsa, ja Kelalta?

Puhemies Paula Risikko: Yritetään pysyä minuutissa.

16.09 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietenkin ihan selvää, että jokaisen tulee saada se palvelu, johon hän on oikeutettu, ja myöskin, mihin me olemme yhteisesti sitoutuneet, että niitä palveluita tuotetaan. Haluan kuitenkin myöskin kiinnittää huomiotanne siihen, että olimme aktiivisesti mukana siinä keskustelussa, kun Kela valmisti kilpailutustaan, ja kiinnitimme myös Kelan mutta myöskin täällä monien edustajien huomiota siihen, että tässä mallissa on suuri riskinsä, kun kilpailutetaan kokonaisvaltaisia toimijoita ja välityskeskuksia. Nyt se riski on osin realisoitunut. Samanaikaisesti STM on kuitenkin säädellyt Kelan osalta enimmäishinnasta, joka sekin omalta osaltaan on luonut selkänöjää järjestelmään mutta samalla myöskin poistanut ne hyödyt, joita laista liikenteen palveluista olisi voinut syntyä.

Meidän yhteinen tehtävämme on huolehtia siitä, että saamme tätä asiaa parempaan suuntaan, ja, niin kuin totesin, tätä on tehty hyvässä yhteistyössä, mutta kysymys ei ole siitä, että nyt meidän pitäisi yksipuolisesti hakea ratkaisuja. Laki liikenteen palveluista antaa liikkumatilaa. [Puhemies koputtaa] Nyt sen liikkumatilan sisäpuolella pitäisi tehdä viisaita ratkaisuja.

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

16.11 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kilpailutuksen myötä tehty ota tai jätä -sopimus ei ole ollut taksikuskeille hyvä. Puuttuu paljon autoja, ja sitä kansalaispalautetta näiltä sairailta ja vammaisilta, jotka tarvitsevat niitä kyytejä, tulee esimerkiksi siitä, että liikenteessä ovat nyt hissittömät taksit ja he eivät pääse nousemaan sinne taksiin. Kela hakee säästöjä, ja kyllähän niitä säästöjä tulee, kun eivät autot ole liikenteessä. Minä kysyisinkin teiltä, vaikka nyt itse ministeri Mattila ei ole paikalla: onko tämä teistä inhimillisesti ajateltuna oikein, ja mitä aiotte tehdä vastaisuudessa, että tällaisia sääntöjä ja lakeja ei tehdä, että nämä ihmiset, jotka siellä odottavat kyytejä tai joita asia koskettaa, eivät joudu tällaiseen tilanteeseen? Tämähän on täysin kestäväntöntä.

Ja se, mikä ehkä tämän ytimessä on pahinta, on se, että puhelinkeskukset eivät toimi ja muun muassa henkilöstö, sairaalassa henkilökunta, joutuu jonottamaan — se on pois heidän työajastaan — sinne palvelukeskukseen. Mitä tälle tehdään, ja mitä te vastaatte tähän? Onko tämä inhimillisesti oikein, ja mikä on teidän linjanne?

16.12 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Linjamme on se, että me huolehdimme siitä, että niin Kela kuin myöskin muut toimijat saavat tämän asian kuntoon, ja käsitykseni mukaan Kela on asiassa myöskin ollut aktiivinen ja toiminut. On selvää, että tämä ei ole oikein, että ihmisiä jää vaille palveluita. On myöskin selvää, että siihen asiaan pitää löytää korjausta. On myöskin selvää, että kilpailutuksen osalta tehty malli ei ole nyt riittävän hyvä. Ja niin kuin totesin, tässä asiassa on käyty jo useita keskusteluja Kelan, liikenne- ja viestintäministeriön, STM:n ja kilpailuviranomaisen välillä. Haemme siihen ratkaisuja, miten tätä tilannetta voidaan sitä kautta parantaa.

Mutta keskeistä on tällä hetkellä myöskin se, että Kela huolehtii tekemiensä sopimusten toimeenpanosta ja siitä, että välityskeskukset myöskin toimivat sillä tavalla kuin on sovitettu. Ja tämän osalta Kela on kyllä ryhtynyt myöskin toimenpiteisiin ja vienyt asiaa eteenpäin.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän vielä yksi vastauspuheenvuoro, sitten siirrytään toiseen kysymykseen ja palataan tähän sitten muina kyselytunteina vielä.

16.13 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsitykseni on se, että Kela on tehnyt tosiaan parhaansa tämän lain puitteissa ja ottanut muun muassa käyttöön sanktiot näille välityskeskuksille, mikä on osassa maata parantanut tilannetta. Mutta Kelahan tosiaan soveltaa eduskunnan säätämää lakia ja joutuu toimimaan sen puitteissa. Sen vuoksi minusta on tärkeä tämä kysymys, joka täällä on esitetty nyt useampaan kertaan, eli se, mitä hallitus voi tehdä tässä tilanteessa, kun on ilmennyt, että taksi-kydyt eivät tosiaan toimi sillä lailla, tällä kilpailutuksen aikataululla ja sitten sillä hinnoituksella, joka tulee STM:stä. On ongelmallisia tilanteita, joissa esimerkiksi dialyysipotilaat joutuvat tuntikausia odottelemaan, eivätkä taksit saa korvausta siitä odotusajasta, jolloin tulee ongelmia taksien saatavuudessa. Minäkin kysyn nyt vielä uudestaan: onko liikenneministeriössä yhteistyössä STM:n kanssa pohdittu sitä, miten tätä lainsäädäntöä ja säännöstöä nyt mahdollisesti voitaisiin korjata, jotta me pääsisimme pois tästä ongelmallisesta tilanteesta hyvin haavoittuvien ihmisryhmien kohdalla?

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

16.14 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kela ei ole kilpailuttanut tätä hankintaansa uuden lain sallimien puitteiden mukaisesti. Kela on sinänsä palauttanut sinne tietynlaisia sääntelyitä, kuten enimmäishinnan, jonka olemme poistaneet tästä laista, joka nytten on käytössä muilla toimijoilla, ja Kela on lähtenyt kilpailuttamaan välityskeskustoja, jotka eivät ole tämän nyt voimassa olevan lain ytimessä. Elikkä tämä nykyinen laki jo sinällään mahdollistaa toisenlaisen kilpailutuksen, myös sen, että voisi taksitoimijoiden kanssa tehdä suoriakin sopimuksia, ja sen, että voisi sallia useamman palveluntuottajan synnyttävän palveluita tähän järjestelmään. Laki ei tässä sinänsä ole esteenä. Esteenä ovat tällä hetkellä ne sitovat sopimukset ja kilpailutukset, joita on tehty ennen lain voimaantuloa. Ja nytten meillä ei olekaan kovin yksinkertainen rasti huolehtia siitä, miten tällaista tilannetta lain kautta voitaisiin korjata. Parhaiten se korjaantuu sillä, että sitä kilpailutuksen toimeenpanoa arvioidaan ja mahdollistetaan nyt jo voimassa olevan lain kautta laajempi palveluntuottajien pääsy tähän järjestelmään kuin mitä tällä hetkellä tämä kilpailutuksen [Puhemies koputtaa] tulos on mahdollistanut.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys työperäisen oleskeluluvan saamisesta (Laura Huhtasaari ps)

Suullinen kysymys SKT 126/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, edustaja Huhtasaari.

Keskustelu

16.16 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Irakista on saapumassa Suomeen delegaatio, joka myöntää passeja irakilaisille turvapaikanhakijoille, joiden passi on — muka — kadonnut. Tämä siksi, että he voisivat tulla suomalaisille työmarkkinoille. Kaiken järjen mukaan nämä ovat juuri kielteisen päätöksen saaneita turvapaikanhakijoita, jotka tulisi karkottaa maasta. Turvapaikan saaneillahan on oikeus työntekoon muutenkin. Tämä on sisäministerin kikka saada Suomeen ulkomaista halpatyövoimaa dumpaamaan palkkoja ja työehtoja. Miksi te annatte irakilaisten nöyryyttää Suomea? Irak ei halua ottaa vastaan takaisin omia kansalaisiaan, mutta antaa kyllä passit heille, jotta he voivat jäädä Suomeen. Miksi te haluatte tehdä laittomasti maassa olevista uuden haasteen suomalaiselle yhteiskunnalle? Miksi ette palauta heitä kotimaihinsa?

16.17 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ne, joilla ei ole oleskelupaperustetta Suomessa, pitää palauttaa kotimaihinsa, ja tätä työtä tehdään koko ajan, niin kuin tiedätte. Sitten kun puhutaan henkilöistä, joilla täyttyvät työperäisen oleskeluluvan kriteerit, niin ihmettelen kyllä, edustaja Huhtasaari, onko teillä jotain nimenomaisesti irakilaisia vastaan verrattuna vaikkapa filippiiniläisiin tai intialaisiin, jotka hakevat työperäistä oleskelulupaa. Kun meillä on turvapaikanhakijoita, jotka siis lain mukaan, kuten varmasti tiedätte, voivat laillisesti solmia työsuhteen, ja heistä harva, mutta ehkä se aktiivisin osa, kielitaitonsa ja osaamisensa puolesta solmii työsuhteen, niin

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

jos heillä jää kiinni nimenomaan passin puuttumisesta työperäinen oleskelulupa, niin minusta on myönteistä, jos Irakin sisäministeriö pystyy käsittelemään heidän passiensa uusimista myös Suomesta käsin väliaikaisesti. He myöntävät tietysti Irakin passeja, Suomi käsittelee oleskelulupa-anomukset omalta osaltaan. Osalla voi sitten muiden kriteerien puolesta täyttyä työperäisen oleskeluluvan kriteeri, ja silloin on minusta ihan myönteistä, jos nämä henkilöt jäävät työperäisesti Suomeen.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.18 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välittääkö kokoomus enemmän ulkomaalaisista kuin suomalaisista työttömistä? Ymmärtääkö kokoomus sitä, että valtio köyhtyy siitä, että me otamme ulkomailta Suomeen halpatyövoimaa, koska kukaan ei elä pohjaan poljetuilla palkoilla? Sitä pitää kompensoida yhteiskunnan erilaisilla tuilla ja lisäksi elättää perhe. Siis täällähän nyt melkein kaikki muut puolueet paitsi perussuomalaiset ajavat tarveharkinnan poistoa, mistä on surkeita kokemuksia Ruotsissa. [Välihuutoja] Ja kun kokoomus ei saanut hallitusneuvotteluissa tahtoaan läpi, koska meidän edustaja Juho Eerola piti siinä suomalaisten puolia, niin nyt kokoomus on keksinyt tällaisen tempun. Te haluatte paperittomista uutta työvoimaa, joten tämä on nyt sisäministerin kutsuhuuto laittomille: tulkaa Suomeen.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän kiinnittämään huomiota, että tämä ei ole puolueitten kyselytunti vaan tämä on hallituksen kyselytunti, ja pyydän siinä mielessä huomioimaan tämän omissa puheissa. — Nyt hallituksen edustaja vastaa, ministeri Mykkänen.

16.19 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistutan edustaja Huhtasaarta siitä, että työperäisen oleskeluluvan kriteerinä tarkastellaan työehtojen ja työehtosopimuksen mukaisuus ja saatavuusharkinta myöskin, kuten tähänkin asti. Ei mitään halpatyömarkkinoita hyväksytä, ja hallitus on budjettiriihessään nimenomaan myös kirjannut ja linjannut, että työnantajan rikkomuksia laittoman työvoiman hyväksikäytöstä kiristetään. Se on keskeinen haaste, josta varmaan olemme samaa mieltä.

Mitä tulee työperäisiin maahanmuuttajiin, joista sanoitte, että joudumme siitä kadotukseen, tai siihen suuntaan, niin Suomeen viimeisen viiden vuoden aikana työperäisen oleskeluluvan saaneista on tälläkin hetkellä 90 prosenttia töissä. Se on keskeinen voimavara varsinkin tulevaisuudessa, jos haluamme ilman jatkuvia veronkorotuksia kustantaa eläkkeet, terveyspalvelut. Me tarvitsemme työperäisesti Suomeen tulevia. Siihen on selvät kriteerit, muun muassa selvät matkustusasiakirjat plus sitten työperäisen oleskeluluvan kriteerit, joita tietysti työministeriö valvoo. Minusta tämä on ehdottomasti suomalaisten etu: jos näillä kriteereillä Suomeen haluaa ja täyttää kriteerit, niin silloin voi tänne töihin tulla.

16.21 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on tosiaankin ollut aiemmin vähän ongelmana, että tiettyjä henkilöitä ei ole saatu palautettua takaisin Irakiin, koska paperit eivät ole olleet kunnossa. No, nyt ovat Irakista tulossa viskaalit tänne, jotta saadaan papereita kuntoon näille henkilöille, jotka sitten olisivat mahdollisesti saamassa työperäisen oleskeluluvan oltuaan ensin turvapaikanhakijoina. Yksinkertaisen ihmisen yksinkertainen kysymys: miksi ne eivät samalla vaivalla voi laittaa näitä papereita kun-

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

toon myös niille henkilöille, jotka eivät ole saamassa työlupaa, jotta heidät voitaisiin kääntää takaisin sinne Irakiin?

16.21 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Niin, me emme luonnollisesti valitse, kuka Irakin kansalainen menee tämän delegaation puheille hakemaan passinsa ajanmukaistamista, ja se on tietysti näistä henkilöistä kiinni. Voisin kuvitella, että sinne hakeutuu nimenomaan sellaisia henkilöitä, jotka tietävät, että heillä työperäisen oleskeluluvan saaminen on ollut kiinni nimenomaan siitä puuttuvasta matkustusasiakirjasta. Mutta se on tietysti silloin näiden henkilöiden asia hakeutua, tämä on vain lisämahdollisuus.

Sinänsähän tässä ei nyt niin dramaattisesta asiasta ole kysymys, koska meillä on esimerkiksi Afganistanin Tukholman-lähetystö tehnyt aiemminkin tällaisia samantyyppisiä missioita, joissa sitten tietyt henkilöllisyystodistusasiakirjat täyttävät henkilöt ovat voineet passejaan uusia samalla tarkoituksella.

16.22 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monet suomalaiset ovat toivoneet, että tänne tulleet maahanmuuttajat, turvapaikanhakijat työllistyisivät nopeasti ja sitä kautta integroituisivat suomalaiseen yhteiskuntaan ja myöskin jo sinä odotusaikana saisivat täällä töitä ja voisivat niitä tehdä. Tämä varmasti, mitä nyt kuvasitte, on yksi keino näiden irakilaisten osalta, mutta olisin kiinnostunut kuulemaan, mitä muita keinoja on suunnitteilla, jotta ihmiset eivät turhautuisi vaan voisivat antaa täällä ollessaan sen työpanoksen, mitä heiltä voidaan kohtuudella odottaa. Niiden osalta, jotka sitten tänne Suomeen jäisivät, se, että on ollut työelämässä kiinni, auttaisi tietysti tässä integroitumisessa aivan toisella nopeudella. Onko teillä, ministeri Mykkänen, joitain muita keinoja suunnitteilla tässä kysymyksessä, tai haluaako joku muu valtioneuvoston jäsen tähän vastata?

16.23 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä kysymys. Ensimmäinen tehtävä hallituksella on tietysti varmistaa se, että ne, jotka oleskeluluvan Suomeen vainon takia saavat, mahdollisimman nopeasti ohjautuvat ja patistetaan töihin. Tässä tehdään hyvää yhteistyötä työministeri Lindströmin kanssa, myös siinä, että se työ ensin -linja aiempaa selkeämmin toimisi.

Mitä tulee sitten turvapaikanhakija-aikaan vastaanottokeskuksessa, mikä on sisäministeriön vastuulla, niin meillä on nimenomaan mahdollisuus, että kolme kuukautta täällä oltuaan, jos on matkustusasiakirjat kunnossa, voi laillisen työsuhteen solmia, jos siihen työnantaja löytyy ja jos pystyy siihen. Ja myöskin pyritään vastaanottokeskuksessa tänä päivänä varsin kattavasti monelle kieliopintoja tarjoamaan — kiitos kansalaisyhteiskunnalle, paljon eläköityneitä opettajia, erilaisia aatteellisia yhdistyksiä, jotka auttavat kieliopintojen järjestämisessä — koska tietysti aktiviteetti siellä kaikenlaisen radikalisoitumisen, turhautumisen ilmiöiden välttämiseksi on tärkeää. Tältä osin tehdään myös töitä, miten esimerkiksi vakuutuskysymyksiä [Puhemies koputtaa] autetaan järjestämään, mutta kyllä se oleellinen tämän työllistymisen osalta on varmasti se oleskeluluvan jälkeinen aika. Pyritään tekemään prosessi nopeaksi, niin että [Puhemies: Aika!] ne, jotka tarvitsevat pakeneamiseen Suomea, jäävät tänne töihin.

Puhemies Paula Risikko: Ja ministeri Lindström vielä lyhyesti.

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

16.24 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän tarveharkintaan sen verran, että se on edelleen hallituksen linja. Se ei ole muuttunut yhtään mihinkään.

Mutta mitä tulee sitten näihin prosesseihin, niin hallitus on tehnyt toimenpiteitä nopeutukseen työlupaprosesseja, joista on huomattu, että siellä on pullonkauloja. Näitä pullonkauloja selvitetään, siitä saadaan selvitys ihan lähiaikana, mutta sitä ennen me olemme tehneet ihan konkreettisia päätöksiä liittyen siihen, että olemme lisänneet yhden toimiston käsittelemään näitä työlupia, jotta nämä prosessit menisivät nopeammin eteenpäin: kahdeksasta kuukaudesta tavoite neljään kuukauteen ja vielä kunnianhimoisemmaksi. Eli tätä, mihiin ministeri Mykkänen tässä viittasi, tehdään yhteistyössä SM:n kanssa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys seksuaalisen häirinnän kitkemisestä kouluissa (Jani Toivola vihr)

Suullinen kysymys SKT 127/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Vihreä eduskuntaryhmä: edustaja Toivola, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.25 Jani Toivola vihr: Arvoisa rouva puhemies! Ylen MOT julkaisi aikaisemmin tällä viikolla jutun, jossa käsiteltiin kyselytutkimusta, laajaa sellaista, liittyen nuorten kokemaan seksuaaliseen häirintään kouluissa. Kyselyn tulokset olivat äärimmäisen pysäyttäviä: pahimmillaan jopa joka viides oli kokenut seksuaalista häirintää. Hyvin samansuuntaisia tuloksia on aikaisemmin saatu kouluterveyskyselyistä sekä Pelastakaa Lapset ry:n vastikään julkaisemasta selvityksestä, jonka ehkä pysäyttävin löydös oli, että 50 prosenttia tytöistä ja yli 20 prosenttia pojista ei kertoisi kokemastaan seksuaalisesta häirinnästä aikuisille. Isolle joukolle oli myös epäselvää, kenelle tästä pitäisi kertoa.

Meidän on kyettävä luomaan lapsille ja nuorille tarpeeksi matalan kynnyksen väyliä ja polkuja ja aikuisia, joille turvallisesti kertoa näistä asioista. Silloin keskiössä on ehdottomasti se turva ja luottamus, mistä me kaikki olemme varmasti samaa mieltä. Tarvitaan aikuisia ja palveluita, [Puhemies: Kysymys!] jotka ovat mahdollisimman lähestyttäviä ja häpeästä riisuvia. Kysyisin ministeriltä: minkälaisiin toimiin aiotte ryhtyä, jotta pystymme kitkemään seksuaalisen häirinnän kouluista ja myös ennalta ehkäisemään?

16.26 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Toivolalle erittäin tärkeästä ja ajankohtaisesta kysymyksestä, josta hetki sitten, juuri ennen kyselytuntia, oli myöskin lukiolaisten kanssa mahdollisuus keskustella, ja näitä huolia ja ratkaisuvaihtoehtoja kävimme läpi. Hallitushan on ryhtynyt hyvin määrätietoisesti omalta osaltaan toimiin, jotta seksuaalinen häirintä voitaisiin suomalaisista kouluista, päiväkodeista, myöskin työpaikoilta ja yhteiskunnasta kitkeä mahdollisimman tehokkaasti — eli aivan nollatoleranssi seksuaaliselle häirinnälle. Ja kun puhutaan lapsista ja nuorista, on selvää, että kyse on erityisen vakavasta asiasta ja haavoittuvasta kohderyhmästä. Konkreettisia toimia meillä on lukuisia, mutta ehkä tärkeimpänä koulu-

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

maailmaan sijoittuvana on se, että koulun aikuisille, opettajille, koulun johdolle, henkilökunnalle, on laadittu ajantasaiset ohjeet ja myöskin täydennyskoulutusta, jotta meillä olisivat toimintaohjeet ja prosessit kunnossa, miten ilmoitetaan, miten ennalta ehkäistään seksuaalista häirintää ja niin edelleen. Ja aivan oikein, niin kuin puheenvuorossanne totesitte, luottamus, ilmapiiri ja sellainen matala kynnyks ilmoittaa [Puhemies: Aika!] on aikuisten vastuulla luoda kouluun, jotta lapset ja nuoret ovat turvassa.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää tästä aiheesta lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.28 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensin kiitokset ministerille siitä, että toimeen on ryhdytty. Tämä on ehdottomasti semmoinen asia, joka on tässä salissa varmasti yhteinen asia ja huoli, joka vaatii kaikilta toimia.

Tämän MOT:n kyselyn yhteydessä professori Kristiina Brunila nosti esiin opettajankoulutuksen, ja hänen näkemyksensä oli vahvasti se, että ehkä tähän häirintään liittyvät kysymykset ovat myös opettajankoulutuksen ja täydennyskoulutuksen heikkous. Ja silloin, kun me puhumme tästä häirinnän tematiikasta, on tärkeää muistaa, että me puhumme samalla myös yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta, me puhumme rakenteista tai eri vähemmistöryhmien asemasta yhteiskunnassa ja siitä, kuinka usein nämä vähemmistöryhmät altistuvat ehkä vielä herkemmin tälle häirinnälle, ja silloin olisikin tärkeää pohtia sitä, miten näitä asioita huomioidaan siellä opettajankoulutuksessa ja täydennyskoulutuksessa, jotta jokaisessa oppilaitoksessa ympäri Suomea olisi yhdenvertaiset resurssit kohdata näitä tilanteita sekä akuutin puuttumisen kautta että myöskin ennaltaehkäisyn näkökulmasta. Kysyisinkin ministeriltä vielä, minkälaisiin toimiin tästä näkökulmasta aiotte ryhtyä: opettajan koulutus, täydennyskoulutus ja riittävät resurssit.

16.29 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan oikein, hallitus onkin jo ryhtynyt juuri näihin toimiin, ja meillä on olemassa kansallinen opettajankoulutusfoorumi, jossa ovat edustettuina kaikki opettajankoulutusta tarjoavat korkeakoulut ja kaikki keskeiset sidosryhmät ja joka kehittää suomalaista opettajankoulutusta eteenpäin. Tämä teema, seksuaalinen häirintä, on ollut siellä ryhmässä käsittelyssä ja otettu erittäin vakavasti. Samoin meillä on lisätty täydennyskoulutusta ja pyydetty myöskin Opetushallitusta kanavoimaan lisäresursseja opettajien täydennyskoulutukseen nimenomaan tähän teemaan.

Itse asiassa tällä hallituskaudella opettajankoulutukseen on tehty erittäin merkittävät lisäpanostukset, puhutaan ihan kymmenistä miljoonista euroista opettajankoulutuksen kehittämiseen, ja meillä on se iloinen tilanne, että suomalaiset opettajat ovat maailman parhaita, näin uskallan sanoa, ja osallistuvat myös erittäin mielellään ja aktiivisesti opettajankoulutukseen, kun se mahdollisuus heille vain tarjoutuu. Sen lisäksi tähän työhön ovat sitoutuneet mukaan kaikki meidän keskeiset sidosryhmät: kuntia on paljon mukana — toivomme, että kaikki saisimme siihen mukaan, ja tässä on myöskin mahdollisuus välittää sitä viestiä — ja samoin opettajien ammattijärjestöt ja niin edelleen. Meillä on myöskin [Puhemies koputtaa] käynnistymässä koulujen turvallisuuskulttuuria kehittävä laaja kehittämisohjelma.

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Pyydän kaikkia kiinnittämään huomiota, että minuutti on minuutti.

16.30 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Laajennan häirintätematiikkaa kulttuurialoille.

Ministeri Terho, te vastaanotitte selvityksen, jossa selvitettiin elokuva-, teatteri- ja kulttuurialojen häirintätapauksia, ja ilmoititte, että valtio ei voi tukea sellaista toimintaa jatkossa, jossa ilmenee tällaisia epäasiallisia toimintatapoja. Kysyisin teiltä: millaisella aikataululla tulemme saamaan käyttöön tällaisen seurantamekanismin, jota olette mediassa esittänyt, jotta valtion tuen saajien tilanne saadaan varmasti selville, ja oletteko harkinnut, että tätä käytäntöä voisi laajentaa esimerkiksi myös urheilupolitiikkaan?

16.31 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset kysyjälle. Otit tärkeän asian esiin, todella ajankohtaisen asian. Eilen vastaanotin tämän selvityksen, jonka keväällä käynnistin, selvityshenkilö Paa-netojalta, joka oli tehnyt mittavan, kattavan ja ansiokkaan selvityksen kesän aikana laajasti kenttää kuullen. Hän teki pitkän listan toimenpide-esityksiä, joista osa kohdistuu omalle ministeriölleni, osa muille ministeriöille, osa oppilaitoksille, osa alalle itselleen.

Näistä esityksistä, jotka kohdistuivat nimenomaan omalle ministeriölleni, keskeisiä oli ensinnäkin nimenomaan tarve parantaa tukijärjestelmiä siten, että tuen saajat ymmärtävät omat työnantajavelvoitteensa, joihin keskeisenä tietysti kuuluu se, että työnantajan tulee valvoa sitä, että työpaikalla voi työskennellä ilman häirintää ja pelkoa häirinnästä. Toiseksi hän esitti tätä mainitsemaanne seurantamekanismia, jota myös lähdetään välittömästi edistämään, ja kolmanneksien koulutusta. Kaikkia näitä tullaan laittamaan yhdessä alan kanssa mahdollisimman nopealla aikataululla eteenpäin, nimenomaan yhteistyössä alaa kuullen, [Puhemies koputtaa] jotta tässä päästään myös käytäntöön.

16.32 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seksuaalisen häirinnän laajuus kaikessa murheellisuudessaan on kuluneen vuoden aikana tullut nyt kaikille ilmeiseksi. Erityisesti Me too -liike on avannut meidän kaikkien silmät.

Seksuaalisesta häirinnästä on myös erittäin paljon tutkittua tietoa, johon tässä on jo viitattu. Viittaan itse vielä Terveystieteen ja hyvinvoinnin laitoksen tasa-arvobarometriin, joka on varmasti yksi luotetuimpia lähteitä, kun tutkimme sitä, mitä seksuaalista häirintää Suomessa on. Naisista 38 prosenttia ja miehistä 17 prosenttia oli kokenut seksuaalista häirintää kuluneen kahden viime vuoden aikana, ja erityisesti nuoret naiset: alle 35-vuotiaista nuorista naisista puolet oli kokenut seksuaalista häirintää.

Meillä Suomessa on tapana uudistaa ja parantaa yhteiskuntaa lailla. Me uskomme lakiin. Me olemme ikään kuin lakiuskovaisia, ja se kuvastaa myös meidän moraaliamme. Nyt kysyisin teiltä, oikeusministeri Häkkänen: Millaisia toimenpiteitä te suunnittelette nyt seksuaalisen häirinnän [Puhemies koputtaa] kitkemiseksi lainsäädännöllä? Voitteko esimerkiksi ajatella, että laajentaisitte seksuaalisen häirinnän [Puhemies: Aika!] määritelmää sanalliseen ja kuvalliseen häirintään?

16.33 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki tässä salissa ovat samaa mieltä siitä, että seksuaalista häirintää pitää kitkeä. Itse asiassa varmaan kaikki myös ulkomaita myöten ovat sitä mieltä, että pitää kitkeä seksua-

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

lista häirintää. Oikeusministeriökin on käynnistänyt laaja-alaisen kampanjan, jossa on paljon mukana kaupunkoja, erilaisia järjestöjä, yhteisöjä. Samalla kuultiin myös, että ministerit Grahn-Laasonen ja Terho ovat käynnistäneet keskusteluja omilla sektoreillaan, ja monet muut ministeriöt: Jari Lindström on käynnistänyt työmarkkinajärjestöjen kanssa keskustelun, jossa saadaan käytännössä kaikki yhteisöt mukaan siihen, että seksuaalinen häirintä kitketään Suomesta.

Mutta kun tulee kysymys siitä, mitä on seksuaalinen häirintä, ja samaan aikaan esimerkiksi rikoslain periaatteet tarkkarajaisuudesta, jota perustuslakivaliokunta vahtii täällä, niin on hyvin haasteellista kirjata esimerkiksi rikoslakiin tarkkaan erilaisia häirinnän muotoja. Sen takia sitä on hyvin vaikea tehdä, ja kysymys on enemmänkin siitä, että meillä on nyt jo tasa-arvolaisissa ja työelämää koskevissa lainsäädännöissä [Puhemies koputtaa] ja myös rikoslaissa tietyt reunaehdot, mutta kyse on nyt asennemuokkauksesta ja siitä yleisestä ilmapiiristä, jota nyt kouluissa ja muualla on lähdetty tekemään.

16.35 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaiken syrjinnän ja kiusaamisen kitkeminen ja nollatoleranssin saaminen on erittäin tärkeää. Erityisen tärkeää on tämä, kun puhumme pienistä lapsista, ja on erinomaista, että meillä on nyt uusi varhaiskasvatuslaki, johon on ensimmäistä kertaa kirjattu lakipykälään, että kiusaamista pitää ennaltaehkäistä ja kitkeä. Kaikilla muilla kouluasteillahan tämä on jo lakiin kirjattu.

Kysynkin nyt opetusministeriltä: mihin toimiin nyt ryhdytään, että tämä uusi lakipykälä tulee todeksi jokaisen lapsen osalta jokaisessa varhaiskasvatuspisteessä ja jokaisessa päiväkodissa? Totean kyllä, että hienoa, että tämä tuli. Pitkään tehtiin töitä. Kun sosiaalidemokraattinen opetusministeri oli, niin silloin tätä pykälää ei saatu. [Eero Heinäluoma: Ei ole totta!] Eli erityiset kiitokset nyt hallitukselle, että tämä asia on huomioitu.

16.35 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on todella Suomessa nyt voimassa uusi varhaiskasvatuslaki, joka alleviivaa lapsen edun ensisijaisuutta, ja ensimmäistä kertaa varhaiskasvatuslakiin on tuotu myös ne pykälät, joissa yksiselitteisesti sanotaan, että lasta on suojattava kiusaamiselta ja häirinnältä. [Ben Zyskowiec: Ja demaritan äänesti lakia vastaan!] — Näin juuri nimenomaan kuin edustaja Zyskowiec tässä totesi. — Mutta vakava asia, ja kun se on siellä lainsäädännössä, niin siitä se pitää tietysti vielä saada käytäntöön. Meillä on paljon ymmärrystä siitä, kun puhutaan esimerkiksi koulukiusaamisesta, että sen ensimmäiset merkit näkyvät jo siellä lapsuudessa ja siellä pystytään myös parhaiten ennaltaehkäisemään sitä opettamalla kaveritaitoja, tulemaan toimeen ja niin edelleen.

Toinen keskeinen asia, mikä enemmän tähän kysymykseen liittyy, on tietysti henkilöstön osaaminen ja koulutus. Siihen, niin kuin kerroin, on panostettu, ja varhaiskasvatuksen uudessa lainsäädännössä kiinnitetään aivan erityisesti huomiota siihen, että meillä on päiväkodeissa osaavia opettajia ja muuta henkilöstöä, jotka pystyvät ennaltaehkäisemään näitä ongelmia ja puuttumaan niihin hyvinkin pontevasti.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys irtisanomissuojan heikentämisestä (Jari Myllykoski vas)

Suullinen kysymys SKT 128/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys: vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Myllykoski.

Keskustelu

16.37 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Viime torstaina käsitelimme hartaasti ja pitkään kyselytunnilla irtisanomissuojan heikentämistä. Silloin oppositiosta koetettiin tuoda esille, että pitäisikö nyt hallituksen nopeasti reagoida niin, että työmarkkinat eivät eskaloitu siten, että meillä tulee työtaistelutoimenpiteitä tässä hyvässä noususuhdanteessa, jota hallitus on osaltaan omien sanojensa mukaan ja meidänkin siunaten kyllä tehnyt — työllisyysaste on noussut, vientiteollisuus vetää. Nyt Teollisuusliitto on ilmoittanut jo ensimmäisistä toimenpiteistä aloittaa ylityökielto. Kysynkin nyt ministereiltä: mitä voitaisiin nyt tehdä hallituksen puolelta, kasvoja menettämättä, ketään syyllistämättä, että voimme luoda tänä syksynä kuitenkin työmarkkinoille rauhan ja palauttaa sen hyvän tekemisen tahdon — vaikka vasemmistoliitto kikyä vastustikin ainoana eduskuntapuolueena — ja mennä talven yli niin, uusiin eduskuntavaaleihin, ja tämä asia voitaisiin vaikkapa selvitysmiehen avulla käydä vielä uudelleen läpi?

16.38 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Myllykoskelle rakentavasta puheenvuorosta tähän tosi vaikeaan kysymykseen. [Riitta Myller: Voisitte rakentavasti vastata!] Hallitus on tietenkin päättänyt tehdä näitä toimenpiteitään, mutta olemme jo vastanneet näihin kysymyksiin liittyen nyt tähän irtisanomissuojan helpottamiseen, että voiko siellä joitain liikkeitä tehdä. Me olemme tätä jatkuvasti peranneet kilpailukykyministereitten kesken, minkälaisia toimia voitaisiin tehdä sen sisällön puolella. Olen myös käynyt keskustelua työmarkkinajohtajien kanssa, että jos me jotakin teemme, onko sillä mitään vaikutusta. Osin ne vastaukset ovat tämäntyyppisiä, että ainoa vaikuttava teko on se, että vedettäisiin tämä esitys pois, ja siihen hallitus ei ryhdy. Siihen hallitus ei ryhdy. [Vasemmalta: Miksei?] Olen sanonut sen aikoja sitten, että hallituksen tavoite on työllistämiskynnyksen alentaminen ja työllistämisen riskin pienentäminen pienissä yrityksissä. Me emme halua tässä mitään riitaa, ja me olemme valmiita keskustelemaan asioista, mutta jos lähtökohta on se, että tässä ei ole löydettävissä jotain kompromissia, niin silloin tietenkin on hankala tilanne.

Puhemies Paula Risikko: Koska viime kyselytunnilla käytiin tästä keskustelua yli puoli tuntia, niin nyt otetaan vain yksi lisäkysymys, ja se on edustaja Myllykosken.

16.39 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme yhtä mieltä siitä, että työllisyyden kynnyksiä pitää madaltaa. Se on meidän jokaisen yhteinen tahto tässä salissa. Mutta haluankin nyt muistuttaa, että aivan pieni hetki sitten teimme yt-lakiin muutoksen, jossa 30:stä 20 henkilöön yt-menettelyä ulotettiin. Silloin Suomen Yrittäjät erittäin voimakkaasti toi esille sen, että tästä tulee kasvun kynnyks. Nyt haluankin

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

kysyä: pohditteko tätä esitystä tehdessänne sitä, mitä tämä tarkoittaa niille yrityksille, jotka haluavat palkata sen kahdennenkymmenennen työntekijän? Se on kasvun este. Eivät ne yritykset halua ottaa sitä uutta prosessia päälleen ja menettää sitä omaa päätöksentekovaltaansa työllistäessään uusia työntekijöitä, koska heille tulee irtisanomisprosessista aivan erilainen. Nyt pyydän oikeasti harkitsemaan, kun tiedän, että polvillanikaan pyytäminen ei teitä saa enää tästä perääntymään. Mutta pohtisitte vielä vaikkapa selvitysmiehen tutkimuksilla sitä, onko tässä nyt ristiriita hallituksen omien tavoitteitten kanssa. Vai voimme edetä yhdessä opposition teitä tukien, että tästä asiasta päästään yli?

16.41 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Totta kai me olemme tätä pohtineet. Aina kun joku numeromäärä, joku henkilömäärä asetetaan johonkin, silloin aina se on joku raja. Tämä 20 tuli yt-laista, kuten hyvin tiedätte, mutta se tavoite, joka tässä hallituksella on, on nimenomaan pienissä yrityksissä, yrityksissä, joissa se virherekrytointi voi aiheuttaa sille yritykselle sellaisen tilanteen, että se yritys voi mennä nurin. [Vasemmalta: Onhan puolen vuoden koeaika!] — Sen koeajan jälkeenkin voi tapahtua näin. — Meillä ei ole tällä hetkellä menettelyä tälle, jos tulee ongelmia, tai se menettely on hyvin raskas. Siksi me olemme rakentamassa uutta tämmöistä porrasta tähän. Se ei ole mikään naamaperusteinen, se ei todellakaan ole mikään mielivaltainen, vaan se edelleen perustuu varoitukseen ja keskusteluun, mutta pienessä yrityksessä ei ole välttämättä olemassa mitään uutta työtehtävää, mihin tämmöinen henkilö voidaan sijoittaa, vaan se voi aiheuttaa sille yritykselle jopa konkurssin.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä pääministerin sijainen, ministeri Orpo haluaa vastata.

16.42 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin haluan jatkaa tuosta, mihin työministeri Lindström jäi, eli nimenomaan siellä pienissä yrityksissä me näemme sen suuren työllistämisen potentiaalin. Me elämme maailmassa, jossa työn luonne muuttuu koko ajan, ja meidän tehtävämme on luoda työmahdollisuuksia pitkäaikaistyöttömälle ihmiselle, joka on etsinyt töitä. Tätä kautta niissä kymmennäsatuhansissa pienissä yrityksissä on sitä potentiaalia. [Välihuutoja vasemmalta] Tämä on siis mahdollisuus työhön, työmahdollisuuksia. Parasta työttömyysturvaa on mahdollisuus saada työpaikka, ja siksi me teemme näitä työn kysyntää lisääviä toimia. [Pia Viitanen: Mahdollisuus antaa potkut helpommin! Miten sillä syntyy työtä?]

Haluan muistuttaa siitä, että edelleen pitää olla syy irtisanomiselle. Se ei saa olla mielivaltaista. Ei saa antaa väärää kuvaa, että tämä olisi joku parstäkerroinlaki. Ei. Pitää olla perusteltu syy, ja laki turvaa työntekijää kuitenkin joka tapauksessa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Puhemies Paula Risikko: Tuossa kyselytunnin alussa sanoin, että tänään painotetaan niitä kysymyksiä, jotka eivät ole hiljattain täällä salissa olleet.

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

2.5. Suullinen kysymys peruskoulun päättäneiden tietojen ja taitojen varmistamisesta (Thomas Blomqvist r)

Suullinen kysymys SKT 129/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi otetaan ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Blomqvist.

Keskustelu

16.43 **Thomas Blomqvist r:** Värderade fru talman, arvoisa puhemies! Det har varit svårt, för att inte säga omöjligt att under den här regeringsperioden skryta med utbildningspolitiken i vårt land. Regeringens nedskärningar har tyvärr lämnat sina spår, och inte heller nästa års budget ger stora förhoppningar om att läget skulle förbättras.

RKP:n mielestä kaikkien yhdeksännen luokan päättävien tulee osata lukea, kirjoittaa ja laskea hyvin. Tällä hetkellä noin 10 prosentilta yhdeksännen luokan päättävistä puuttuu kuitenkin riittävät taidot jatkaa opiskelua. Kunnilla on oltava riittävä rahoitus, jotta ne voivat tarvittaessa järjestää oppilaalle lisävuoden peruskoulutuksessa. Lisävuosi voisi olla oppilaalle oikea tapa hankkia tarvittavat tiedot ja taidot ja myös vahvistaa hänen motivaationsa opiskelun jatkamiseen.

Kysynkin siksi ministeri Grahn-Laasoselta: Vad tänker regeringen göra för att alla som går ut nionde klassen ska kunna läsa, skriva och räkna bra?

Eli voisiko aito mahdollisuus oppilaalle olla, että hän ottaa lisävuoden peruskoulutuksessa? Tämä on kysymys.

16.44 **Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin onkin, eli se on yksi hyvä vaihtoehto muiden joukossa.

On todella tilanne se, että meillä peruskoulun päättäneistä jopa 11 prosenttia läpäisee peruskoulun saavuttamatta sellaista monipuolista lukutaitoa, jolla pärjäisi toisen asteen opinnoissa ja myöhemmin elämässä. Suomalaiset lapset ovat Pisa-tutkimuksen mukaan ihan maailman parhaimmistoa lukemisessa, mutta meillä on huolestuttavia merkkejä lukuinnostuksen hiipumisesta, mikä väistämättä vaikuttaa myöskin lukutaidon tasoon ja oppimistuloksiin.

Huomenna perjantaina julkistetaan kansallisen lukutaitofoorumin suuntaviivat eli koko Suomen suuntaviivat lukutaidon ja lukuinnon edistämiseen Suomessa, laaja työ kirjailija Juha Itkosen johdolla, ja mukana ovat niin kirjastot, vanhemmat, koulut kuin kaikki järjestöt, jotka ovat tämän teeman ympärillä viime vuosina töitä tehneet, eli tässä on merkittävä panostus. Siihen on myöskin taloudellisesti satsattu ja panostettu, että meillä on näytävät, näkyvät toimet, joilla pyritään siihen, että saisimme koko Suomen mukaan Lukuliikkeeseen, joka kannustaisi lapsia lukemaan. Me voimme vaikuttaa siihen, ihan jokainen itse, myös näyttämällä esimerkkiä ja lukemalla lapsille.

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Otetaan kolme lisäkysymystä, edustajat Blomqvist, Puumala ja Gustafsson.

16.45 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Vi i SFP vill att skolan ska trygga jämlika förutsättningar för alla barn. Så är det inte i dag, alla skolor står inte inför samma utmaningar.

Perheen sosioekonominen tausta on valitettavasti saanut entistä suuremman merkityksen koulumenestykselle. RKP haluaa pysäyttää tämän kehityksen. Kaikille lapsille on annettava samat edellytykset menestyä. Ryhmäkojojen tulee aina vastata ryhmän kokoonpanoa, jotta kaikkien lasten oikeus oppimiseen turvataan. Päiväkoteja ja kouluja tulisi myös vahvistaa positiivisen erityiskohtelun ja järkevän kaavoitus- ja asuntopolitiikan avulla. Kysyn ministeri Grahn-Laasoselta: miten hallitus aikoo turvata kaikkien lasten oikeudet yhdenvertaiseen kouluun?

Hur förhåller sig regeringen till att daghem och skolor stärks genom en positiv särbehandling då det behövs?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan nämä kaksi lisäkysymystä tähän perään ja sen jälkeen vasta ministerin vastaus. Edustajat Puumala ja Gustafsson.

16.46 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aihepiiri on valtavaa tärkeää. On mahdotonta ajatella, että siellä toisella asteella, ammatillisessa koulutuksessa tai lukiossa, päästäisiin hyvin eteenpäin, jos perusasioissa, luetun ymmärtämisessä ja jopa lukemisessa, on haastetta. Suomelle tämä on valtava haaste. Meillä on käy täällä joka viikko maailmalta ihmisiä katsomassa suomalaista koulutusihmettä, josta me olemme ylpeitä. Me olemme sen yhdessä tehneet. Näin täytyy olla myös tulevaisuudessa. Ei anneta perustan murentua.

Arvoisa ministeri, me olemme keskustassa miettineet sen ohella ja sen sijassa, mitä RKP:n edustajat tässä hyvin esittivät, että pitäisikö se perusta laittaa kuntoon, että esikoulu, peruskoulun ykkös- ja kakkosluokka muodostaisivat kokonaisuuden, jossa oltaisiin sellainen aika, että siellä saataisiin ne perustaidot hallintaan, tuettaisiin vanhempia mahdollisimman hyvin. Jos jollakin hyvin asiat tarttuvat, sieltä voitaisiin mennä vähän nopeammin eteenpäin, mutta tarvittaessa siellä voitaisiin olla pidempään. Puhumme pienten lasten koulusta. Mitä ajattelette tästä keskustan avauksesta? Laitetaan perusta kuntoon, pelastetaan suomalainen koulutus.

16.48 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon ymmärrystä siihen, että käytän kaksi lausetta.

Edustaja Sarkomaa tölväisi mielestämme kohtuuttomasti sosiaalidemokraatteja, jotka varhaiskasvatustilain yhteydessä halusivat sellaisia lainsäädäntömuutoksia, joista muun muassa Opettajien Ammattijärjestöltä saimme kiitosta ja tukea. Olisimme halunneet palauttaa subjektiivisen päivähoidon ja pienentää lasten ryhmäkokoja. Oli minusta jotenkin loukkaavaa syyllistää sosiaalidemokraatteja siitä, että me haluamme parasta Suomen lapsille, ja parasta me haluamme myöskin siinä mielessä, että tämä on tosiaan yhteinen kansallinen tehtävä: parantaa lasten luku-, kirjoitus-, laskenta- ja perustaitoja. Siihen on monta

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

tietä. Se on koko koulun toimintakulttuurin asia, kaikkien opettajien yhteistyöasia kiinnittää huomiota kirjoitus- ja laskentataitoon. [Puhemies: Kysymys!] — Kysymys on: ettekö ole minun kanssani samaa mieltä? [Naurua]

Puhemies Paula Risikko: No niin, tässä oli kolme, mutta kaikki liittyivät toisiinsa, joten näihin pystyy minuutissa vastaamaan.

16.49 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että olemme kaikki samaa mieltä siitä, että peruskoulun keskeinen arvo on tasa-arvo. Suomalainen peruskoulu on loistanut sillä, että meillä on tasa-arvoinen järjestelmä, luodaan tasa-arvoisia mahdollisuuksia. On totta, että maailmassa, jossa lapset tulevat entistä moninaisemmista taustoista, on myös haasteita tasa-arvoisen peruskoulun toteuttamisessa. Se näkyy oppimistuloksissa, ja näihin vastaamiseksi on erittäin pontevasti ryhdytty toimimaan. Elikkä meillä on kaksinkertaistettu budjettiin koulutuksen tasa-arvorahat, luodaan ensimmäistä kertaa myös päiväkoteihin se toimintamalli. Varhaiskasvatus pitää nostaa esille kyllä tässäkin yhteydessä, koska ne varhaiset vuodet ovat ihan keskeiset. Tämän hallituksen aikana tällä viikolla julkistetun OECD-raportin mukaan osallistuminen varhaiskasvatukseen on kasvanut Suomessa. Se on erittäin hyvä uutinen. Samoin on luotu tämä uusi varhaiskasvatustaki, jota vastaan, edustaja Gustafsson, te äänestitte, mitä vieläkin vähän ihmettelen, [Välihuutoja vasemmalta] enkä ihan vähänkään. Mutta joka tapauksessa pidän sitä todella merkittävänä ja tärkeänä edistysaskeleena myöskin suomalaisen peruskoulun tasa-arvon vahvistamiseksi, koska se perusta luodaan jo siellä varhaislapsuudessa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys vanhustenhoidosta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 130/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Otetaan sitten kysymys kysymys-vastaus-periaatteella. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Tanus.

Keskustelu

16.50 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidon kokonaistilanne on maassamme monin paikoin hälyttävä. Palvelujen määrää ja laatua ei ole saatu lisättyä tarpeen mukaan. Vanhustenhoito ontuu niin laitoksissa kuin kotihoidossakin. Resursseja on liian vähän. Hoitajamitoitus on liian pieni tarpeeseen nähden, hoitajat väsyvät, eikä haamuhoitajista, toisin sanoen työlistöille ilmestyneistä nimistä, jotka eivät oikeasti ole paikalla työtä tekemässä, ole mitään apua.

Elokuun budjettiriihessä hallitus valitettavasti sivuutti tyystin vanhustenhoidon heikon tilanteen. Kysyisinkin asianosaisilta ministereiltä: voimmeko nykyisessä tilanteessa taata inhimillisen ja arvokkaan vanhuuden, kuinka laiminlyönteihin puututaan ja miten valvontaa tullaan lisäämään?

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

16.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laajaan kysymykseen vastaus: Ensinnäkin lainsäädännöllä. Eduskunta teki viime vaalikaudella erinomaisen pohjan suomalaisten ikääntymiselle vanhuspalvelulain muodossa. Minusta tuo laki on monilta osin hyvä, samoin laatusuosituksset, jotka ohjaavat kuntien käytännön toimintaa, ja niitä on moneen otteeseen päivitetty.

Lisäksi tiedostamme, että kuntien taloustilanne on parempi kuin pitkään pitkään aikaan. Eli tältä osin valtioneuvoston jäsenenä kysymykseen vastaaminen: tämän talon puitteissa ja hallituksen rahanjaon näkökulmasta, kuntien talouden tukemisen näkökulmasta, asioiden pitäisi olla paremmin.

Joudun valitettavasti yhtymään vähintään yksittäistapausten osalta tilannekuvaan, jonka te, edustaja Tanus, puheenvuorossanne maalasitte. Se ei onneksi ole koko totuus. Mutta tältä osin totean, että lainsäädännön ja kuntien taloustilanteen pitäisi mahdollistaa ikäihmisten parempi kohtelu, ja siltä osin jatkan mielelläni vuoropuhelua suomalaisen kuntakentän kanssa siitä, että henkilöstönkin jaksaminen voidaan paremmin turvata.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys ruokaturvallisuudesta (Sirkka-Liisa Anttila kesk)

Suullinen kysymys SKT 131/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Anttila, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.52 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Ruokaturvallisuus on suomalaisen ruuantuotannon kivijalka, ja sitä valvotaan. Meillä on tuontivalvonta hyvin tehokasta, mutta tästä huolimatta nyt kuitenkin S-ryhmä tuo Suomeen broilerileikkeleitä, jotka tulevat Brasiliasta. Euroopan komissio on kesällä asettanut Brasilian lihantarkastuksen epäilyksenalaiseksi ja samalla pistänyt Brasilian suurimmat siipikarjantuottajat EU:n mustalle listalle. Kuitenkin tästä huolimatta Suomeen tuodaan nyt sitten tätä brasilialaista broilerileikkelelihaa, ja siitä S-ryhmä sitten valmistaa tuotteita private labelilla eli oman tuotemerkkinsä alla, ja sen tuotteen informaatiosta ei näy, mistä se liha on ja mitä se on. Kysyn maatalousministeriltä: mitä hallitus aikoo tehdä, että tällaisen lihan tuonti todella voitaisiin estää, koska se on selkeästi EU:n komissionkin toimesta asetettu epäilyksenalaiseksi? [Eero Heinäluoma: Onko tämäkin demarien syytä?]

16.54 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän edustaja Anttilan esittämään kysymykseen kulminoituu yksi keskeinen ongelma meidän elintarvikemarkkinoillamme. Meille tulee tänne tuotteita, meille tulee tänne raaka-aineita, jotka eivät ole Suomen lainsäädännön, meidän säädöksiemme, eivätkä myöskään Euroopan unionin säädösten mukaisella tavalla tuotettuja, eivät sosiaalisesti kestävästi, eivät eläinten hyvinvoinnin kannalta kestävästi, eivät terveyden kannalta kestävästi, eivät ympäristön kannalta kestävästi, ja tämä pitää saada loppumaan. Pidän erittäin arveluttavana S-ryhmän toimintaa tässä mielessä, erittäin arveluttavana. Ja nämä private

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

label -tuotteet, kaupan omat merkit, ovat tästä se jäävuoren huippu, jolla kiristetään sitten brändituotteita, joista me tiedämme, miten ne on tuotettu, minkälaisin kriteerein. Sen vuoksi hallitus on tiukentanut alkuperämerkintöjä. Me olemme nyt tänään hyväksyneet valtioneuvostossa uuden elintarvikemarkkinalain, joka tuo varmasti reiluutta tähän. Me käymme Euroopan unionin sisällä vahvasti keskusteluja siitä, minkälaisia tuotteita tänne jatkossa voi tuoda. Tämä on monimutkainen vyyhti, johon myöskin maailmankauppa liittyy. Siihen liittyvät WTO-säädökset ja monet monet muut asiat. Mutta tämä on vakava paikka, [Puhemies koputtaa] ja sen vuoksi kaupalla on nyt tässäkin iso vastuu, miten toimitaan keskeisesti ja vastuullisella tavalla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys perusväylänpidon rahoituksesta (Raija Vahasalo kok)

Suullinen kysymys SKT 132/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Kokoomuksen eduskuntaryhmä, edustaja Vahasalo.

Keskustelu

16.55 Raija Vahasalo kok: Arvoisa puhemies! Talouden rattaat täytyy pitää pyörimässä ja maamme kilpailukykyisenä. Talouden kasvu ei ole mahdollista ilman toimivaa liikennejärjestelmää. Suomi tarvitsee pitkän linjan investointistrategian tulevaisuuden infrahankkeisiin. Ruotsi panostaa yli viisi kertaa enemmän resursseja liikenneverkkoon kuin Suomi.

Koko maassa keskustellaan erityisesti alemman tieverkon huonosta kunnosta, ja esimerkiksi Uudellamaalla tilanne on erittäin huono. Uusimaa on Suomen veturi ja talouden selkäranka, jolla on kolminkertainen liikennemäärä mutta kuitenkin koko maan huonoimmat tiet. Kyseessä on ongelma, joka koskettaa aivan koko maata, ja Uusimaa on tässä vain vuorenhuippu. Budjettirahat eivät tule ikinä riittämään kustannusvajeen kuromiseksi, ja me tarvitsemme sen vuoksi muitakin toimenpiteitä. Kysyisin hallitukselta: miten on ajateltu hoitaa tämä asia korjausvelan osalta ja löytää uusia rahoituskeinoja [Puhemies koputtaa] ja millä aikataululla?

16.56 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin ajankohtainen kysymys, ja uskon, että me kaikki kannamme huolta siitä, että meidän tiestömme ja inframme ovat jatkuvasti huonommassa kunnossa. Meidän korjausvelkamme ylittää jo 2 miljardia euroa ja kasvaa 100 miljoonalla vuosittain. Parlamentarisessa työryhmässä olemme sopineet siitä, että tarvitsemme 300 miljoonaa per vuosi lisää rahoitusta perusväylänpitoon, ja toivon myöskin, että tätä perusväylänpidon rahoituksen tasoa voidaan tulevissa hallitusneuvotteluissa pitää esillä.

Toinen asia, jota pidän tärkeänä, on se, että käymme läpi myöskin sitä, että muodostamme 12-vuotista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa parhaillaan eduskunnassa. Tämän osalta teemme parlamentaarista yhteistyötä ja huolehdimme siitä, että Suomella on jatkossa 12-vuotinen suunnitelma siitä, miten meidän infraamme kehitetään. Tämän lisäksi olemme [Puhemies koputtaa] sopineet talvikunnossapidon kriteereistä sekä lisänneet siihen myös-

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

kin rahoitusta. Uusia rahoitusmalleja myöskin työstetään, [Puhemies: Aika!] ja toivottavasti niistä on lisää tietoa jo vuodenvaihteessa.

Puhemies Paula Risikko: Pääministerin sijainen, ministeri Orpo.

16.58 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenneministeri kuvasi erinomaisesti sitä työtä, mitä LVM:ssä tehdään. Näin valtiovarainministeriön näkökulmasta haluan kiinnittää huomiota siihen, että tämän hallituskauden aikana yhtenä hallitusohjelman strategisena valintana me olemme käyttäneet perustienpitoon ja korjausvelan purkamiseen enemmän rahaa kuin oikeastaan vuosiin aikaisemmin tai kuin edellisen hallituksen aikana käytettiin, ja samaan aikaan on useita isoja infra-hankkeita liikkeellä. Nyt tämä hallitusohjelman erityispanostus päättyy ensi vuoden alussa. Me teemme jonkinlaisen siltarahoituksen tähän väliin, mutta korjausvelan purkaminen on iso kysymys, jota on rahoitettu nyt tällä kaudella omaisuustuloilla, ja se on ehdottomasti seuraavan hallituksen päätös, miten jatkaa tätä korjausvelan purkamista. Se on osa isoa kokonaisuutta, jossa pyritään ratkomaan, miten nämä isot strategiset hankkeet saadaan aikaan, miten maakunnalliset kehityshankkeet, ja tätä ongelmaa pyrimme yhdessä ratkomaan. [Sirkka-Liisa Anttila: Aikaa ei ole hukattavaksi!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys kellojen siirtelyn päättymisestä (Ari Jalonen sin)

Suullinen kysymys SKT 133/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Vielä sininen eduskuntaryhmä, edustaja Jalonen. Yksi kysymys.

Keskustelu

16.59 Ari Jalonen sin: Arvoisa puhemies! Kellojen siirtelystä on pitkään toivottu joitain tuloksia, ja nyt sen kellon viisarit vihdoinkin nytkähtivät eteenpäin. Siniset on EU-kriittinen puolue, ja meidän keskuudessamme on ihmetellyt se, miten näinkin pieni asia kuin kellon viisareitten siirtely kiinnostaa Brysselissä näin paljon. Muun muassa Sampo Terho on blogissaan tätä käsitellyt mielenkiintoisella tavalla. Mutta nyt se onneksi meni eteenpäin ja kukin saa asiaan ottaa kantaa. Asiasta tehtiin myös kansalaisaloite, ja on syytä kiittää myös liikenne- ja viestintävaliokunnan jäseniä, jotka yksimielisesti tähän päätyivät. [Olavi Alanissilä: Puheenjohtajaa!] Nyt on mahdollisuus kuitenkin valita myös se aikavyöhyke, mihin mennään. Onko pohdittu, mihin aikavyöhykkeeseen Suomen esimerkiksi taloudellisesti mielessä kannattaisi mennä, ja koska tämä kellojen siirtely loppuu?

17.00 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Komissio on todellakin tehnyt ehdotuksen siitä, että Euroopan unionin jäsenmaissa luovuttaisiin kellojen siirtelystä ensi vuoden aikana ja ne maat, jotka jäisivät kesä-

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

aikaan, siirtäisivät kellojaan viimeistä kertaa viimeisenä päivänä maaliskuuta ensi vuonna ja ne, jotka jäisivät normaaliaikaan, tai talviaikaan, tekevät sitä lokakuun lopussa.

Me olemme täällä Suomessa ajatelleet edistää kysymystä siten, että käynnistämme ensi viikolla kaikille kansalaisille otakantaa.fi-kyselyn, jossa tähän kysymykseen voi ottaa kantaa. Lisäksi on jo menossa asiantuntijaselvityksiä, ja kiitoksia myöskin valiokunnalle, jonka mietinnön taustallakin on jo olemassa jonkun verran selvityksiä siitä, miten kansanterveydellisistä syistä, elinkeinoelämän näkökulmasta eri ajat vaikuttavat meidän arkeemme. Tämän jälkeen valtioneuvosto tekee asiasta ehdotuksen ja eduskunta tekee asiasta päätöksen, ja yhdessä muodostamme Suomen kannan. Päätökset todellakin viedään eteenpäin [Puhemies koputtaa] ensimmäistä kertaa jo lokakuussa neuvoston kokouksessa, ja sitä myöten sitten asia päättynee niin, että ensi vuonna kellojen siirtely loppuu.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2018 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 8/2018 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 8/2018 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorokierrosta ei ole. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

17.03 Matti Vanhanen kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poimin tästä ulkoasiainvaliokunnan vastauksesta oikeastaan neljä aihealuetta keskustelun pohjaksi.

Ensinnäkin valiokunta pitää Suomen osallistumisen jatkamista Irakin koulutusoperaatiossa perusteltuna. Suomen on tärkeä jatkaa osallistumista kansainväliseen Isilin vastaiseen toimintaan ja Irakin vakauttamiseen laaja-alaisesti. Tämän operaation koulutusvahvuus laskettaisiin tämän päätöksen myötä noin 100 sotilaasta noin 80:een, ja tämä luku pitää sisällään osallistumisen koulutus- ja neuvonantotehtäviin sekä osallistumisen tarpeellisiin esikunta-, hallinto- ja tukitehtäviin. Tärkeää on myös huomata, että tämä 80 sotilaan määrä pitää sisällään mahdollisen ja todennäköisen Suomen osallistumisen Naton organisoimaan koulutusoperaatioon, joka parhaillaan on myös ulkoasiainvaliokunnan käsittelyssä ja lähtee 1—5 sotilaan osallistumisesta.

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

Valiokunnan varsinainen päätösehdotus eduskunnalle on, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta.

Toisekseen hieman luonnehdintaa tästä OIR-operaatiosta. Se on siis Isilin vastaisen kansainvälisen koalition johtama operaatio. Vuonna 2014 käynnistyneen operaation tavoitteena Irakissa on Isilin pysäyttäminen, heikentäminen ja lopulta tuhoaminen, Irakin turvallisuusjoukkojen suorituskykyjen kehittäminen ja turvallisuustilanteen vakauttaminen. Operaatioon osallistuu 26 maata yhteensä yli 9 000 sotilaalla. Koulutustoiminta ja neuvonantotoiminta ovat keskeinen osa OIR-operaation toimintaa. OIR-operaatiolla ei ole varsinaista YK:n mandaattia, mutta se tukeutuu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan ja Irakin hallituksen pyyntöön. Suomi on osallistunut OIR-operaation osana toteutettavaan turvallisuussektorin koulutus- ja neuvonantoyhteistyöhön vuodesta 15 alkaen. Suomi on osallistumisensa aikana suorittanut koulutus- ja neuvonantotehtäviä kurdien peshmergajoukoille sekä Irakin keskushallinnon alaisille turvallisuusjoukoille Pohjois-Irakissa ja myös muualla Irakin alueella. Selonteon mukaan suomalaisten antama koulutus Irakissa on parantanut koulutettavien joukkojen kykyä toimia kokonaisena yksikkönä ja kehittänyt kykyä selviytyä taistelutilanteesta sekä luonut perusteita hallita turvallisuustilanteita ja -alueita. Lääkintäkoulutus on pienentänyt haavoittuneiden kuolleisuutta, ja etenkin improvi-soituihin räjähteisiin liittyvä koulutus on vähentänyt tappioita koulutettavien keskuudessa.

Uuden operaation osalla on ehkä kaksi ikään kuin Suomen osallistumisen kannalta keskeistä muutosta. Ensinnäkin selonteossa kerrotaan, että Suomen osallistumisen painopistettä on tarkoitus muuttaa ja se siirretään Irakin keskushallinnon hallitsemalle alueelle. Erbiliin tukeutumista jatketaan toistaiseksi. Saadun selvityksen mukaan OIR-operaatio on transformaatiovaiheessa ja tämä vaikuttaa suoraan myös suomalaisten tuleviin tehtäviin operaatioissa. Tärkeää on havaita se, että taistelevien joukkojen koulutuksesta ollaan nyt siirtymässä kohti alueen turvallisuudesta vastaavien joukkojen koulutusta. Tarkoituksena on muuntaa taistelutehtävissä olleet joukot normaaliksi rauhanajan turvallisuuskoneistoksi, jolla on kansan luottamus ja joka tavanomaisin keinoin pitää yllä yhteiskunnan turvallisuutta.

Kolmas huomiomme liittyy operaation riskiarvioon, voimankäyttöoikeuksiin ja joukkojen asemaan. Me toistamme aikaisemman arvion vuodelta 17, että kyseessä on olosuhteista johtuva korkean uhkatason operaatio. Isil kykenee edelleen toteuttamaan terrori-iskuja maassa, ja selonteon mukaan OIR-operaatiojoukot ovat potentiaalinen iskukohde. Suomalaisen toiminta OIR-operaatioissa on valiokunnan saaman selvityksen mukaan sujunut suunnitellusti, eivätkä suomalaisjoukot ole kärsineet tappioita. Valiokunta korostaa tästä huolimatta sen merkitystä, että joukkojen toimintaa Irakissa suunnitellaan ja kehitetään jatkossakin näkökulmasta, joka minimoi riskit suomalaisjoukkojen osalta. Valiokunta korostaa, että kaikkiin uhkakuviin on varauduttava perusteellisesti Suomen osallistumisen painopisteen ja toiminta-alueen nyt muuttuessa.

Neljäntenä huomiona nostan esille tilanteen Irakissa, jota valiokunta lausunnossaan käsittelee huomattavasti laajemmin kuin tässä suullisesti esittelen. Selontekoon sisältyy yleisarvio Irakin tämänhetkisestä tilanteesta. Arvion mukaan Irakin asevoimat ovat Isilin vastaisen koalition tuella vallanneet takaisin alueita siten, että Isilin hallussa on enää 2 prosenttia Irakin pinta-alasta. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa tuotiin kuitenkin selkeästi esiin, että alueellisista tappioista huolimatta järjestö muodostaa edelleen merkittävän uhan niin Irakin kuin kansainvälisellekin turvallisuudelle. Isilin rakenteen muutos keskusjohtoisesta terroristiorganisaatiosta maailmanlaajuiseksi hajanaisista soluista koostuvaksi

verkostoksi muuttaa sen luoman uhan luonnetta ja tekee esimerkiksi järjestön saaman rahoituksen jäljittamisestä vaikeaa. Järjestö hallitsee edelleen pieniä alueita Irakin pohjoisosassa ja kykenee toteuttamaan terrori-iskuja. Selonteon mukaan ääriryhmien toiminta kohdistuu ensisijaisesti šiialaista väestöä ja turvallisuusjoukkoja vastaan, mutta myös koalition joukkoja pidetään mahdollisina iskukohteina. Saamamme selvityksen mukaan ne tekijät, jotka johtivat järjestön suosioon etenkin sunniväestön keskuudessa järjestön toiminnan alkuvaiheessa, ovat edelleen olemassa. Näihin kuuluvat muun muassa tyytymättömyys hallinnon toimintaan, korruptio, työttömyys, taloustilanne ja näköalattomuus.

17.10 Ulkoministeri Timo Soini: Arvoisa herra puhemies! Kiitän ulkoasiainvaliokuntaa mietinnöstä sekä puolustusvaliokuntaa lausunnosta, joissa on esitetty arvokkaita näkemyksiä Suomen turvallisuussektorin koulutustoiminnasta Irakissa, ja olen myös mielissäni, että täällä keskustelussa on paljon sekä ulkoasiainvaliokunnan että puolustusvaliokunnan jäseniä. On hyvin arvokasta, että näitä asioita käsitellään perusteellisesti ja muodostetaan yhdessä Suomen ulkopoliittista linjaa ja kantaa ja kannetaan siitä kollektiivisesti huolta.

Kansainvälisen koalition pääseminen tavoitteisiin Irakissa on ollut odotettua nopeampaa. OIR-operaatio on siirtymässä viimeiseen, neljänteen vaiheeseen, jonka tavoitteena on turvallisuustilanteen normalisointi. Kuten mietinnössäkkin todetaan, vaikka Isilin aseman heikentyminen on vakauttanut Irakin turvallisuustilannetta, on se edelleen epävakaa, ja myös alueellisia eroja on paljon. Isilillä on edelleenkin hallussa pieniä alueita Irakin Syyrian vastaisella rajalla, ja se kykenee toteuttamaan terrori-iskuja.

Isil muodostaa edelleen uhan myös kansainväliselle turvallisuudelle. On arvioitu, että osa Isilin taistelijoista jää Lähi-idän alueelle, osa pyrkii takaisin lähtömaihinsa, osa mahdollisesti suuntaa kohti Eurooppaa. Isilin propagandaan vaikuttaminen on tärkeä osa kansainvälisen koalition toimintaa. Oleellista on myös Syyrian tilanteen kehittyminen ja maan turvallisuustilanteen vakauttaminen.

Paitsi Isilin lopullisesta kukistamisesta Irakin turvallisuustilanteen kehittyminen jatkossa riippuu oleellisesti maan tulevan hallituksen kyvystä puuttua yhteiskunnallisiin ongelmiin, mukaan lukien korruptio, hallinnon toiminta, talous ja työttömyys sekä eri väestöryhmien huomioiminen. Toukokuun vaalien jälkeiset hallitusneuvottelut ovat vaikeat ja jatkuvat edelleen.

Arvoisa herra puhemies! Kansainvälisen yhteisön rooli Irakin vakauttamisessa on taitekohdassa. Sotilaallisen kriisinhallinnan ohella tarvitaan yhteiskunnan vakautta ja elinkelpoisuutta tukevia toimia. Ja kuten valiokunta toteaa, yhteistyö eri kansainvälisten operaatioiden ja muun avustustoiminnan välillä on tärkeää kokonaisvaltaisen toiminnan edistämiseksi ja johdonmukaisten vaikutusten aikaansaamiseksi Irakissa, maan omaa kasvavaa vastuuta ja toimintakykyä ja kapasiteettia unohtamatta.

Suomi korostaa kokonaisvaltaista lähestymistapaa ja myös toimii tämän mukaisesti osallistuen sotilaallisen kriisinhallinnan lisäksi kansainvälisen koalition poliisikoulutukseen ja EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioon sekä vakauttamiseen, miinanraivaukseen ja humanitaariseen apuun. Hanketta Irakin ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi valmistellaan.

Suomen ja Irakin väliset suhteet ovat tiivistyneet viime vuosina merkittävästi. Suurlähetystön uudelleen avaaminen Bagdadiin parantaa mahdollisuuksia seurata Irakin tilannetta, edistää kahdenvälisiä suhteita, keskustella ratkaisujen löytämisestä yhteisiin haasteisiin,

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

kuten maahanmuutto ja palautukset, vaikuttaa kansainvälisten järjestöjen toimintaan sekä auttaa suomalaisia yrityksiä pääsemään mukaan Irakin jälleenrakennukseen.

Arvoisa herra puhemies! Ulkoasiainvaliokunta kiinnittää mietinnössään huomiota siihen, että eduskunnan käsittelyssä on myös selvitys Suomen osallistumisesta Naton uuteen koulutusoperaatioon Irakissa, ja toteaa: ”Mikäli näihin operaatioihin tullaan hakemaan jatkomandaattia, olisi molempien operaatioiden yhtäaikainen käsittely eduskunnassa jatkossa perusteltua.” Otamme tämän huomioon ja pyrimme jatkossa mahdollisuuksien mukaan kokonaisvaltaisempaan osallistumispäätösten tekemiseen.

Arvoisa herra puhemies! Ulkoasiainvaliokunta kiinnittää mietinnössään huomiota myös operaatioissa toimivien suomalaisten turvallisuuteen. Ääriryhmien toiminta Irakissa kohdistuu ensisijaisesti šiialaista väestöä ja Irakin turvallisuusjoukkoja vastaan, mutta myös koalitiojoukot voivat olla iskujen kohteena. Operaation turvallisuustilannetta seurataan jatkuvasti, ja Puolustusvoimat on varautunut turvallisuustilanteen nopeisiinkin muutoksiin.

Ja lopuksi: Isilin vastaisessa koalitiossa on tällä hetkellä 78 jäsentä. On tärkeää, että Suomi on mukana toiminnassa kansainvälisessä rintamassa terrorismia vastaan ja tuo toimintaan oman osaamisensa ja panoksensa. Laaja kansainvälinen yhteistyö ja kokonaisvaltainen lähestymistapa edistävät niin Lähi-idän alueellista kuin kansainvälistä vakautta ja turvallisuutta, joka on eittämättä myös Suomen etu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tämä antanee aiheetta pieneen debattiin, ei kovin pitkään, pieneen kuitenkin. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

17.15 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä tukee Suomen osallistumista Irak-operaatioon selonteossa esitetyllä tavalla. Näemme osallistumisen operaatioon osana Suomen globaalin vastuun kantamista, mikä on mielestämme myöskin osa Suomen ulkopoliittikkaa.

Irakin tueksi perustetulla kansainvälisellä koalitiolla on ollut aidosti ratkaiseva merkitys Isilin vastaisessa taistelussa, ja myöskin tuloksia on saatu aikaan. Vaikka tällä hetkellä Isilin asema on heikentynyt, on kuitenkin huolehdittava siitä, että kyetään aidosti puuttumaan niihin juurisyihin, miksi varsinkin nuoret ovat lähteneet mukaan Isilin toimintaan. Näitä ovat, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja täällä jo totesi, työttömyys, koulutuksen puute, näköalattomuus ja niin edelleen. Niinpä myös Irakissa tarvitaan kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jotta voisimme toisaalta vakauttaa Irakin tilannetta ja ennaltaehkäistä Isilin uutta vahvistumista.

17.16 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Valiokuntien koko lailla yksimieliset käsittelyt kertovat myöskin siitä, että tämä hallituksen esittämä linjaus nauttii varsin laajaa, saumatontakin tukea eduskunnan piirissä niin ulkoasiainvaliokuntaa kuin puolustusvaliokuntaakin koskien, ja näin tietysti on hyvä. Suomi on tässä asiassa nyt itse asiassa ottamassa lisää vastuuta. Ulkoasiainministeri tuossa äsken viittasi muun ohella siihen, että me haluamme olla tarkemmin perillä näistä kysymyksistä perustamalla suurlähetystömme Bagdadiin.

Minä kuitenkin haluaisin hieman kuulla ministerin arvioita siitä, miten hän näkee tällä hetkellä Euroopan unionin tavan ja ikään kuin päätökset sen suhteen, kuinka Euroopan unionin ulkopoliittisen linjan yhtenäisyys tämänkaltaisissa asioissa toteutuu.

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

17.17 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alueellinen sota Irakissa on käytännöllisesti katsoen ohi taikka lähes ohi Isilin osalta, mutta niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa aivan oikein todettu se raadollinen puoli, Isiliä tällaisena aatteena ja ideana ei ole lyöty. On todennäköistä, että se jatkaa toimintaansa, ilmeisesti se jatkaa toimintaansa terroristisoluina ja tehden omaa tuhotyötään sekä Irakin alueella että mahdollisesti myös muualla. Tämä on syytä kyllä noteerata.

Toisekseen on hyvin tärkeää, että Irakin tulevaisuutta katsotaan nyt tämänkin tehtävän päätöksen perusteella tämmöisenä vakauttamisoperaationa, jossa pyritään vahvistamaan Irakin oman turvallisuusjärjestelmän vastuun ottamista omasta alueestaan, omista kansalaisistaan, mutta myös siltä kannalta, että sen yhteiskuntaolot vähitellen tulevat sellaisiksi, että elämä rauhoittuu pitkän päälle myös sitä kautta.

Minäkin pidän erittäin tärkeänä sitä, että tällaiset vaikeat asiat, joihin liittyy myös omien rauhanturvaajiemme turvallisuusnäkökulmat, voidaan tehdä eduskunnassa mahdollisimman laajan poliittisen yhteisymmärryksen pohjalta.

17.19 Tiina Elovaara sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni oleellista on se, miten nyt siirrymme sotilaallisesta konfliktista nimenomaan tähän yhteiskuntarauhan rakentamiseen, mikä edellyttää näiltä toimijoilta myös tällaista toiminnan muutosta. Meidän tarkoituksenamme on luoda elämän edellytyksiä ja siirtää irakilaisille mahdollisuuksia rakentaa omaa yhteiskuntaansa. Tässä keskeistä on tarkastella sitä toimintaympäristöä muun muassa ylisukupolvisuuden kautta eli siten, miten me katkaisemme sen konfliktin kierteen siten, että nuoriso ja tulevat sukupolvet eivät jatka sitä traumaa, joka siellä on.

Toinen asia: Meidän pitää tarkastella myös ympäristöä. Tiedämme, että monen konfliktin taustalla on enenevässä määrin myös ympäristökatastrofeja, kuten nyt Basran alueella Etelä-Irakissa on. Toivoisinkin, että ministeri pitää mielessään myös juuri nämä näkökulmat, ettemme keskity ainoastaan näihin sotilaallisiin kysymyksiin.

17.20 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Irak on tärkeä maa myös Suomelle. Meillä on sinne itse asiassa jo pitkään jatkuneet suhteet. Tietysti sodat ovat tätä kehitystä keskeyttäneet, ja nyt meillä on sitten irakilaisia pakolaisia täällä, jotka seuraavat hyvin intensiivisesti, mitä heidän entisessä asuinpaikassaan ja maassaan tapahtuu, mahdollisesti suunnittelevat paluuta sinne, kun olot ovat turvalliset. On tärkeää, että osallistumme tähän operaatioon ja OIR:n jatko-operaatioon, mutta yhtä tärkeää on, että katsomme jo siviiliyhteiskuntaa ja siviiliyhteiskunnan kehittämistä, panemme siihen voimavaroja.

Täällä on jo tuotu esiin Irakin ympäristön tilanne. Valiokunnassa kuulimme asiantuntijoita, jotka kertoivat Basran tilanteesta, ilmastomuutoksen vaikutuksesta, suolan vaikutuksesta veteen, juomaveteen, viljelykseen, kaikkeen tähän, ja tämä aiheuttaa myöskin yhteiskunnallista levottomuutta ja tuo yhteiskuntaan tällaisia riskejä.

On myös tärkeää seurata radikalisaatiota. Irakissa ovat voittaneet vaaleja poliitikot, joilla on tällainen ehkä lännen vastainen agenda, myöskin al-Sadr ja hänen kannattajansa [Puhemies koputtaa] ovat hyvin kriittisiä. Miten ministeri näkee tämän tyyppiset poliittiset riskit Irakissa?

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

17.21 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Irakin vakaus tietysti on meidän kannaltamme siinä mielessä tärkeä asia, että turvapaikkakriisin yhteydessä Euroopan läpi maahamme vaelasi suuri joukko irakilaisia. Heillä ei ollut suurellakaan osalla oikeutta turvapaikkaan. Nyt heidät pitäisi pystyä palauttamaan kotimaahansa, ja siellä pitäisi olla siihen riittävät olosuhteet. Tässä kuitenkin on ongelmana se, että Irak ei kaikissa tapauksissa ota kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita kansalaisiaan takaisin maahan, ja tämä heittää varjon kaiken yhteistyön päälle, jota Irakin kanssa tehdään. Kaikki yhteistyö Irakin kanssa tulisikin asettaa kyseenalaiseksi, kunnes tämä asia tulee kuntoon. Tämä on kannaltamme hyvin nöyryyttävää, ja on käsittämätön ajatus, että maa ei ottaisi vastaan omia kansalaisiaan. Irakilaisille täytyy sanoa selvästi, että tämä ei käy tai rahahanat menevät kiinni. Kysynkin nyt, kun ministeri on paikalla: missä tilanteessa on tämä vuosia puhuttu palautussopimus Irakin kanssa?

17.22 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeätä nyt toukokuun parlamenttivaalien jälkeen saada koottua toimintakykyinen hallitus Irakiin. Demokratian vahvistaminen, se, että eri väestöryhmien yhdenvertainen kohtelu tulee toteutumaan, on avainasemassa siinä, että Isil ei kykene nousemaan uudelleen. Myöskin naisten ja tyttöjen merkitys pysyvän rauhan ja vakaan yhteiskunnan rakentamisessa tulee korostumaan tuossa maassa.

Arvoisa puhemies! Lain mukaan suomalaisia voi palvella kriisinhallintatehtävissä enintään 2 000 ihmistä. Tämä tilanne on tällä hetkellä kohtuullisessa mallissa, mutta tilanne muuttuu Libanonin operaation päättyessä. Nyt tarvitaan uutta linjanvetoa kriisinhallinnan kokonaisuuteen. Arvoisa ministeri Soini, miten näette tämän suomalaisten osallistumisen? Näettekö, että tarvitaan vahvempaa osallistumista, aktiivista osallistumista YK:n ja EU:n mandaatilla toimiviin kriisinhallintaoperaatioihin? Erityisesti Afrikka on monessa suhteessa merkityksellinen Euroopan näkökulmasta, ja kriisinhallinta yhteistyössä kehitysyhteistyön kanssa on tärkeä elementti tulevaisuudessa.

17.23 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen rooli Irakin kouluttamisessa on ollut aika merkittävä. Olemme kouluttaneet siellä yhteensä yli 3 000 sotilasta näiden viime vuosien aikana, ja sillä on ollut oma panoksensa myöskin maan rauhoittamisessa. Erityisesti siellä Kurdistanin alueella peshmerga-joukkojen koulutus aikanaan oli todella ratkaisevan tärkeätä, ja nyt on hyvä jatkaa tätä toimintaa tasapainoisen kehityksen varmistamiseksi. Se ei ole kuitenkaan helppoa. Maa on sisäisesti erittäin ristiriitainen, sunnit—šiit-vastakohtaisuus on edelleen elävää, ja šiia-alueella on ollut suuria yhteiskunnallisia levottomuuksia, muun muassa elintarvikkeitten hintojen nousun johdosta ja niin poispäin. Ja siellä ovat myöskin nämä täällä jo aikaisemmin mainitut ekologiset ongelmat nousseet esille, kun suolainen merivesi on noussut viljelysmaalle ja sillä tavalla olosuhteet ovat siellä heikentyneet. [Puhemies koputtaa]

Meidän ei tule myöskään nähdä Irakia pelkästään Irakin näkökulmasta vaan laajemmasta näkökulmasta, [Puhemies koputtaa] jossa nämä Isilin ideat alkavat elää yhä enemmän Pohjois-Afrikassa, eri puolilla maailmaa ja myöskin Suomessa — Suomen viranomaiset joutuvat olemaan valmiina kohtaamaan niitä haasteita, jotka [Puhemies koputtaa] tulevat Isilin joukkojen [Puhemies koputtaa] levittäytyessä myöskin tänne Eurooppaan.

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kun edustaja on jättämässä eduskunnan muutaman kuukauden päästä, niin 1 minuutti voi ihan hyvin olla 1.30. [Naurua]

17.25 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä tukee tätä valtioneuvoston selonteon esitystä Irakin koulutusoperaation osalta.

Mutta olemme samaa mieltä kuin edustaja tässä edellä siitä, että painopiste näissä operaatioissa pitäisi siirtää ei-sotilaalliseen toimintaan, jälleenrakennukseen, siviilikriisinhallintaan ja humanitaariseen apuun. Se on sellaista politiikkaa, jolla kaikista parhaiten voidaan edistää yhteiskuntavakautta, taistella juurikin tätä Isilin taustalla olevaa aatetta vastaan ja myöskin huolehtia siitä, että tilanne siellä paikan päällä ei ole sellainen, että ihmiset joutuvat vastentahtoisesti jättämään omia kotejaan.

Sen sijaan pidämme valtioneuvoston toimintaa tämän Nato-operaation osalta ongelmallisena. Tasavallan presidentti ja ministerivaliokunta UTVA siis ovat linjanneet, että Suomi osallistuu tähän Naton Irakin-koulutusoperaatioon, siitä huolimatta, että tästä ei ollut silloin annettu selvitystä eduskunnalle. Meidän eduskuntaryhmä ei näe syytä Suomen osallistumiseen tähän Nato-johtoiseen [Puhemies koputtaa] operaatioon Irakissa.

17.26 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Irakissa pidettiin parlamenttivaalit tämän vuoden toukokuussa. Äänestysprosentti jäi perin alhaiseksi, eikä maahan ole vielä kyetty muodostamaan toimintakykyistä hallitusta. Vaikka poliittinen tilanne onkin Irakissa hankala, niin on aivan selvää, että Irak tarvitsee mahdollisimman nopeasti toimintakykyisen hallituksen yhteiskunnan vakauttamiseksi ja maan eri osien elinolosuhteiden kehittämiseksi.

17.26 Tom Packalén ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Irakin ongelmat juontavat jo hyvin pitkälle, erityisesti vuoteen 2003, ja nämä samat ilmiöt toistuvat aina säännöllisin ajoin. Näitä pitäisi sen takia katsoa vähän pidemmälle. Muistan, kun varoitin tässäkin salissa vuonna 2013 Isilistä ja siihen suhtauduttiin silloin vähän hymähdellen, ja sitten se ongelma lopulta räjähti käsiin.

Toivoisin, että nyt löydettäisiin semmoisia kokonaisvaltaisia ratkaisuja Irakin osalta, mihin vaaditaan sitä kehitysapua, siviilikriisinhallintaa ja myös sotilaallista kriisinhallintaa, että me todella saisimme sen rauhoitettua sillä tavalla, että se myös pitkän ajan kuluttua olisi rauhallinen paikka.

Mutta haluaisin tarttua oikeastaan vielä tähän edustaja Mäkelän hyvin esittämään kysymykseen: Toivoisin, että tähän oikeasti panostettaisiin mutta löydettäisiin kyllä kanssa sitten semmoisia yhteistyön säveliä sinne, niin että esimerkiksi Irak suostuisi ottamaan omat kansalaisensa takaisin, jotka heille kuuluvat, keillä ei ole maassaolodellytyksiä täällä Suomessa. Onko tähän nyt mahdollisuuksia esimerkiksi uuden suurlähettilään toimesta, [Puhemies koputtaa] onko hänelle asetettu tällaisia tavoitteita? — Kiitos.

17.28 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelun yhteydessä on hyvin tullut esiin se, että Suomen osallistuminen tällaisiin kansainvälisiin kriisinhallintaoperaatioihin on myös suomalaisille iso asia, ja me haluamme kantaa osaltamme siitä vastuuta. Mutta kuitenkin tämä polku näihin tilanteisiin tulee vuosien ja vuosikymmenien erilaisen eriarvoistumisen, kriisien ja jatkuvan sotatilan, pakolaisvyöryn

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

ja muun jälkeen. Vuonna 2015, kun tämä hallitus aloitti, ensi työkseen hallitus leikkasi kehitysyhteistyöstä — jos oikein muistan useita satoja miljoonia euroja — ja nyt sitten kriisinhallintaoperaatioihin joudutaan ei luonnollisesti tämän syyn takia, mutta sanotaan, että tässä kokonaisuudessa näkyy myös se, että joudutaan laittamaan rahaa näihin kriisinhallintaoperaatioihin, kun kansainvälinen yhteisö epäonnistuu niissä pehmeämmissä keinoissa vaikuttaa yhteiskunnan pysyvyyteen.

Me puhumme usein täällä kriisinhallintaoperaatioista selontekojen yhteydessä ja muutenkin, mutta hyvin vähän, ja minun mielestäni liian vähän, tästä kokonaisuudesta, jossa toinen puoli sotilaallisen toiminnan lisäksi on tämä humanitäärinen apu. Ministeri Soini, pitäisikö eduskunnassa käydäkin keskustelu [Puhemies koputtaa] Suomen kriisinhallinnan kokonaisuudesta, ei ainoastaan näistä siivuista?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä viimeiset pyydettyt vastauspuheenvuorot: edustaja Ruoho, edustaja Paatero ja edustaja Mäkipää. Sitten ministerille pari minuuttia, ja sitten jatketaan puhujalistan mukaan.

17.29 Veera Ruoho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selonteko antaa osaltaan signaalin, ettei Suomi hyväksy terrorismia myös jatkamalla osallistumista Isisin vastaiseen työhön. Toisaalta samanaikaisesti Suomella on hyvä ymmärrys, kuten UaV:n mietinnöistäkin voi lukea, kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta puuttua juurisyihin ja vakauttaa yhteiskunta kestävästi. Edustaja Kääriäinen puhui osuvasti vakauttamisoperaatiosta. Koulutusyhteistyö on yksi parhaimmista keinoista vaikuttaa kestäväällä tavalla, ”training the trainers”, mutta se on vain yksi keino. Ulkoministeri Soini kertoiakin eri keinoista vaikuttaa, aina humanitäärisestä avusta siviilikriisinhallinnan keinoihin.

Edustaja Mäkelä toi esille avun ja yhteistyön ehdollistamisen, mutta se ei todellakaan ole mikään yksinkertainen asia. Silloin jäisi iso osa kansasta, jolla ei ole mitään vaikutusmahdollisuutta, täysin avun ulkopuolelle, vain sen takia, kun maan hallinto tai virkamiehet eivät ole kykeneviä yhteistyöhön.

17.30 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Puolustusvaliokunnan osalta kiinnitimme huomiota ihan jo tämmöiseen tekniseen asiaan, että meille tuli selonteko tänne silloin kesäkuun viimeisellä viikolla ja kaksi viikkoa siitä eteenpäin on sovittu tästä Nato-operaatiosta. Miksi näitä ei voitu tuoda samanaikaisesti, koska silloin kesäkuun viimeisen viikon jälkeen ei ollut yhtään valiokunnan kokousta, missä olisi edes voinut aloittaa tämän selonteon käsittely? Haluttiinko pitää salassa tähän Nato-operaatioon osallistuminen ja se käsittely? Jäimme ihmettelemään ja toivoimme, että seuraavalla kerralla tämmöistä ei tapahdu.

Tämä kriisinhallintaan osallistuminen on vähentynyt, niin kuin tässä on tullut esille useamman kerran, ja tässä on ollut hieman epäselvyyttä, että kun suomalaisia halutaan kuitenkin ulkomaille, niin nyt on lisätty sotilaallista harjoitustoimintaa kansainvälisesti mutta otettu kriisinhallinnasta pois. Onko se jotenkin tämmöinen uusi tulevaisuuden linja? Miten Suomi on mukana apuna kokonaisturvallisuudessa naisten ja lasten lisäksi, kun siellä on noin [Puhemies koputtaa] miljoona pakolaista yhä edelleen?

17.32 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt ollaan OIR-operaatioissa vaiheessa kolme ja siirtymässä vaiheeseen neljä, jonka tavoitteena on normaali-

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

olojen vakauttaminen Irakissa. Ja neljänteen vaiheeseen siirtyminen edellyttää, että Isil olisi täysin tuhottu. Täällä mainittiin, että 2 prosenttia olisi Isilin hallinnassa, mutta tiedämme myös, että maassa ollaan hyvin jäljessä kaikesta: on turvattomuutta, tasa-arvosta ei ole tietoa, osa maasta on raunioina ja miinoitettu. Kysyisinkin, miten ministeri näkee operaation tulevaisuuden: milloin Isil saadaan täysin kukistettua, ja milloin itse operaatio saatettaisiin päätökseen? Osaako ministeri vastata tähän?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministerille, josko 2 minuuttia... No, lähdetään siitä, että annetaan 3 minuuttia, vaikka näissä meidän fileissa ei sellaista 3:a minuuttia olekaan.

17.33 Ulkoministeri Timo Soini: Arvoisa herra puhemies! Puhun niin pitkään kuin te sallitte, tässä tuli aika paljon kysymyksiä.

Mutta aloitetaan näistä pehmeimmistä asioista, koska on hyvin tärkeitä — muun muassa edustaja Elovaara ja monet muut toivat esille sitä — mitä sitten tapahtuu, kun saadaan asia rauhoittumaan. Eli siinä on totta kai infrastruktuurin korjaaminen, toimeentulon tukeminen, talouden elvyttäminen, aluehallinnon tukeminen ja sovinnonteko. Siis nämähän ovat aivan olennaisia asioita, jos halutaan, että se yhteiskunta lähtee menemään eteenpäin.

Sitten kun kysyitte, mitä Suomi on tehnyt, niin helmikuussa 2018 järjestetyssä Irakin jälleenrakennuskonferenssissa Suomi teki 10 miljoonan euron tukilupauksen, ja tähän sisältyy muun muassa tuki Irakin ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi. Kyllä näitä toimenpiteitä on tehty ja tehdään.

Ja tietenkään hallitus ei salaile yhtään mitään, eli silloin kun tehdään aikatauluissa päätöksiä TP-UTVAn puitteissa, niin niitä tehdään, ja Suomi on menossa tähän niin sanottuun Nato-koulutusoperaatioon tässä alkuvaiheessa yhdellä kouluttajalla. Tämä on ihan johdonmukaisesti osa Suomen sotilaallista kriisinhallintaa sekä liittyy Suomen asemaan Naton edistyneenä kumppanina. Ei tässä ole mitään erikoista eikä sinänsä mitään uutta.

Valiokunnan puheenjohtaja Kanerva kysyi EU:n roolista, ja se on aivan tärkeitä. Jos me katsomme EU:n, Irakin ja EUAM:n siviilikriisinhallintaoperaatiota, niin se on hyvin tärkeä osa, ja Suomi oli aloitteellinen aikanaan tämän EU-operaation perustamisessa.

Ja sitten myöskin, jos me aiomme näitä palautuksia saada aikaan, ne täytyy saada EU:n laajuisesti ja sieltä painetta — [Ilkka Kanerva: Kyllä!] olen muun muassa Pariisissa puhunut tästä Ranskan ulkoministerin kanssa — että saadaan kokonaisvaltaisesti, koska irakilaisia pakolaisia ja turvapaikanhakijoita, jotka eivät tule saamaan turvapaikkaa, on muualakin kuin Suomessa. Se täytyy saada. Mutta kun me näemme, mikä on EU:n palautuspolitiikan ja pakolaispolitiikan ja näitten mekanismien tila, niin nyt jokainen sottailee itseksensä, eikä siitä tahdo oikein mitään tulla.

Sitten vielä se, mikä oli edustaja Mäkelältä ihan oikea kysymys: Afganistanin kanssa me aika hyvin onnistuimme ja saimme tämän sopimuksen syntymään. Ruotsilla on sopimus pakkopalautuksista Irakin kanssa. Palautetaanko sinne pakolla ketään, vaikka on sopimus? Ei palauteta, ja tässä on se ongelma. Sen takia meidän täytyy luoda yhteyksiä, täytyy luoda edellytyksiä. Sen takia esimerkiksi tätä suurlähetystä perustetaan, jotta luodaan niitä edellytyksiä ja kasvatetaan sitä luottamusta, jolloin sitten myös pakkopalautukset onnistuvat. Irak ottaa vastaan kaikki vapaaehtoisesti palaavat.

Täällä oli monta muuta kysymystä. Edustaja Urpilainen puhui, joka on muuten erityisedustajani näissä rauhanvälitysasioissa, ja erinomainen erityisedustajana onkin. Hän kävi

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

juuri Etiopiassa, eikä voi sulkea sitä pois, että silläkin oli myönteistä vaikutusta, että Etio-pian ja Eritrean välillä on nyt rauha. Kyllä näitä tuloksia tulee. Suomi osallistuu aina krii-sinhallintaan. Eli te, edustaja Rinne, voitte olla puoluetoveristanne oikein ylpeä, niin kuin minäkin olen.

Arvoisa puhemies! Nyt meni jo 3 ja puoli minuuttia, mutta pyrin vastaamaan kaikkeen, mitä kysyttiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kiitoksia. — Puhujalista.

17.36 Tom Packalén ps: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko on kaikkiaan var-sin hyvä. Operaatio on meidän osaltamme ainakin toistaiseksi pieni. Haluan kuitenkin kiin-nittää huomiota muutamiin tekijöihin.

Koska Suomi on osa kansainvälistä operaatiota, meillä ei ole juurikaan päätösvaltaa sii-hen, mitä joukkoja koulutamme. Näen suurena riskinä, että jos emme katso asioita riittä-vän pitkäjänteisesti, niin pahimmillaan se voi johtaa siihen, että joukkomme taistelevat joi-tain itse kouluttamiamme joukkoja vastaan viiden vuoden kuluttua.

Olisi tärkeää, että Irakin tilanne saataisiin stabilisoitua — maa, jossa väestö on entistä enemmän polarisoitunut šiia-, sunni- ja kurdileireihin. Olisi tärkeää, että kansalliset asevoi-mat olisivat multi-etniset. Etnisesti rakennetut joukot ovat tulella leikkimistä maassa, jossa sisäisen hajoamisen riski on suuri.

Arvoisa puhemies! Suomessa on maailman paras poliisi. Sitä arvostetaan ja siihen luo-tetaan enemmän kuin mihinkään muuhun organisaatioon Suomessa. Tämä olisi vientituo-te, jota Irak todella tarvitsisi sotilaiden sijasta.

Haluaisin nostaa esille erityisesti Etelä-Irakissa sijaitsevan Basran tilanteen. Basra on ollut vuoden 2003 sodan jälkeen jatkuvassa myllerryksessä. Alue on käytännössä šiialai-nen ja alueena varsin omankaltaisensa verrattuna moniin muihin šiia-valtaisiin alueisiin. 2003 miehityksen yhteydessä alueella olleet britit ja sittemmin USA:n joukot ovat joutu-neet taistelemaan muun muassa Mahdi-armeijaa vastaan kärsien merkittäviä tappioita.

Basrasta tulleet taistelijat ovat olleet yksi Irakin asevoimien kulmakivistä taistelussa Isistä vastaan. Nyt kun Isis on sotilaallisesti löyty, nämä taistelijat ovat palanneet aseineen Basraan. Ottaen huomioon Basran väestörakenteen, jossa 80 prosenttia on alle 30-vuotiai-ta, alueella on vakava metamfetamiini- ja rikollisuusongelma sekä viimeisenä mutta ei vä-häisimpänä ongelmana makean veden puute. Basra sijaitsee Shatt al-Arab -joen varrella lä-hellä Persianlahden suuta. Koska joki on padottu ylävirran puolella useammasta kohtaa, josta vesi ohjataan maanviljelykseen, tämä on johtanut joen kuivumiseen alajuoksulla. Tämä on taas johtanut suolaisen meriveden nousuun ylävirtaan, mikä on saastuttanut myös pohjaveden. Puhdas makea vesi on välttämätöntä ihmisen selviämiseksi, ja tämän ongel-man ratkaiseminen on elintärkeää.

Arvoisa puhemies! Suomella on täysin poikkeuksellista osaamista juuri puhtaan veden ja poliisitoiminnan kehittämisen ja kouluttamisen osalta. Tutustuin juuri suomalaiseen keksintöön, joka toimii aurinkoenergialla ja muuttaa 3 500 litraa suolavettä juomavedeksi tunnissa. Tällaisella teknologialla voisi olla aivan ratkaiseva merkitys alueen turvallisuus-nessa.

Voisimmeko ajatella, että otamme Basran alueen erityishuomion kohteeksi, niin kehi-tysavun kuin muunkin avun osalta, ennen kuin alue on uusi konfliktipesäke? On paljon hal-vempaa ehkäistä konfliktia ennen kuin se leimahtaa liekkiin kuin liekin sammuttaminen so-

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

timalla. Pitäisikö meidän etsiä pitkän aikatahtaimen suunnitelmia, jotka todella tekisivät hyvää koko Basralle ja sitä kautta koko Irakille?

Haluaisin vielä antaa erityisen kiitoksen sille arvokkaalle työlle, jota erityisesti CMI on tehnyt rauhanomaisten ratkaisujen löytämiseksi, niin Irakissa kuin muuallakin maailmassa. — Kiitos.

17.41 Pertti Salolainen kok: Arvoisa herra puhemies! Nyt on siis tarkoituksena lähettää ensi vuodeksi 80 sotilasta koulutus-, neuvonanto- ja hallintotehtäviin. Me emme ole suinkaan siellä yksin. Siellä on valtava määrä valtioita tässä Yhdysvaltojen johtamassa kansainvälisessä Isilin vastaisessa operaatiossa ja koalitiossa. Siellä on noin 9 000 sotilasta, ja meidän lisäksi Pohjoismaista ovat mukana myöskin Ruotsi, Norja ja Tanska.

On paljon puhuttu siitä, että Isilillä on enää hallussaan noin 2 prosenttia maan pinta-alasta. Tämä ei ole mikään tärkeä tieto sen takia, että Isil on soluttautunut sinne eri kaupunkeihin ja asutuskeskuksiin, eikä tämä sinänsä pieni 2 prosenttia pinta-alasta ole mitään erityisen raskauttavaa. Aikaisemmin enimmillään Isilillä oli hallussaan 40 prosenttia maapinta-alasta Irakissa.

Irakin tilanne tulee jatkumaan aivan varmasti monia vuosia hyvin epävakana, ei pelkästään tämän Isilin uhan vuoksi vaan ihan maan sisäisistä ongelmista johtuen. Erityisesti täytyy kiinnittää huomiota tähän šiia—sunni-vastakohtaisuuteen, joka ei ole millään tavalla leppymässä vaan paikoitellen jopa pahenemassa, niin kuin Basrassa, jossa on myöskin ollut täällä jo mainittuja ekologisista tuhoja viljelysmailla ja juomaveden puute on aivan järkevän huutava.

Maa siis tulee säilymään hyvin epävakana, ja paitsi että on tämä šiia—sunni-vastakohtaisuus, on myöskin tämä Kurdistanin kysymys edelleen ajankohtainen. Siellähän järjestetään vaalit tämän kuun lopussa, ja ne tulevat aika pitkälle viitoittamaan sitten, mihin suuntaan Kurdistan on menossa — kun muistaa sen, että siellä suoritettiin tällainen kansanäänestys itsenäisyydestä, joka osoittautui kyllä hyvin epäonnistuneeksi toimenpiteeksi, koska siitä ei sitten loppujen lopuksi mitään tullut, kun keskushallitus hyvin sotilaallisinkin toimin sitten teki tyhjäksi tämän itsenäisyshankkeen. Mutta kurdit ovat edelleenkin siellä olemassa ja muodostavat ongelman muun muassa siitä syystä, että kurdeilla on edelleen näitä omia aluevaatimuksia näille öljykentille, jotka ovat siellä hyvin hyvin ratkaisevassa asemassa.

No, mitä jos katsotaan tätä sitten ihan Suomen kannalta:

On hyvä, että suomalaiset sotilaat saavat tässä kansainvälistä harjoittelua. Se parantaa joukkojen yhteistoimintakykyä ja tällaista kansainvälistä osaamista, joka on hyvinkin tarpeellista myöskin meidän omissa sotaharjoituksissamme täällä Suomessa ja suomalaisen maaperän puolustamisessa. Kansainväliset kysymykset ovat nousemassa yhä tärkeämmiksi. Niin kuin täällä jo mainitsin aikaisemmin, suomalaiset ovat kouluttaneet yli 3 000 sotilasta, joka ei ole vähän, ja koulutustoiminta siis jatkuu.

Tämä Isil on todella hankala vastustaja. Se ei ole pelkästään täällä Irakin alueella, vaan se on levittäytynyt eri puolille maailmaa, ja Isilin johtajat ovat nimenomaan esittäneet kehotuksen siitä, että pitäisi siirtyä myöskin niihin lähtömaihin, joista nämä terroristit ovat lähteneet alun perin sinne Irakiin. Heitähän oli tuhansittain, kymmenintuhansin siinä vakavimmassa vaiheessa. Ja niin kuin täällä jo totesin aikaisemmin, uhkahan on myöskin Suomea koskeva sen takia, että nämä lonkerot ulottuvat eri puolille maailmaa ja myöskin Suo-

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

meen, ja suojelupoliisi joutuu tämän asian ottamaan vakavasti huomioon. Tältäkin kannalta on erittäin tärkeää, että me osallistumme tähän Isilin kaikenpuoliseen tuhoamiseen.

Sitten mitä tulee tähän Suomen rooliin muutenkin, niin Suomesta on palannut sinne vapaaehtoisesti yli 2 000 turvapaikanhakijaa, ja tämä toiminta voi tietysti entistään paremmin jatkua, kun tilanne siellä saadaan rauhoitetuksi.

Suomen kannalta on siis erittäin perusteltua olla mukana tässä hankkeessa, ja hyvä, että tämä päätös on ollut meillä yksimielinen.

17.46 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Kuten monissa puheenvuoroissa on yhteisymmärryksessä todettu, on tärkeää, että Suomi kantaa kansainvälistä vastuuta ja osallistuu aktiivisesti rauhanturvaamiseen sekä kriisinhallintaan. Irakin turvallisuustilanne on edelleen epävakaa, ja haasteena on Isisiltä vapautettujen alueiden vakauttaminen ja jälleenrakentaminen. On lisäksi tärkeää auttaa Irakia luomaan edellytykset demokraattiselle hallinnolle. Irak tarvitsee hallituksen, joka huolehtii ihmisoikeuksista, pitää kiinni maan vakaudesta, kunnioittaa perustuslakia ja kurdien itsehallintoa.

Tämän valtioneuvoston selonteon mukaan Suomi on vähentämässä joukkojaan turvallisuussektorin koulutusyhteistyöstä Irakissa noin 100 sotilaasta noin 80 sotilaaseen. Tämä on hyvä suunta, ja vasemmistoliitto voi tukea valtioneuvoston selonteon esitystä. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän mielestä on kuitenkin tärkeää, että Suomi ryhtyy nyt kohdentamaan apuaan myös muille sektoreille, kuten jälleenrakennukseen, siviilikriisinhallintaan ja humanitaariseen apuun. Pääpaino tulisi laittaa ei-sotilaalliseen toimintaan.

Arvoisa puhemies! Eduskunnan käsittelyssä on samaan aikaan myös selvitys Suomen osallistumisesta Naton uuteen koulutusoperaatioon Irakissa. Olisi ollut erittäin perusteltua käsitellä Naton uusi koulutusoperaatio samassa selonteossa tämän Irakin-operaation kanssa. Näin ei kuitenkaan ole toimittu, vaikka näitä kahta operaatiota nivotaan kansallisessa valmistelussa selkeästi yhteen ja operaatioilla myös on merkittäviä toiminnallisia liittymäpintoja operaatioalueella. Nyt siis Irakin OIR-operaatio käsitellään selontekona täysistunnossa ja Naton koulutusoperaatio käsitellään vain selvityksenä ulkoasiainvaliokunnassa. Huomionarvoista on myös se, että kummallakaan koulutusoperaatiolla ei ole varsinaista YK:n valtuutusta, ja tämän vuoksi valtioneuvosto on antanut Irakin OIR-operaation kohdalla eduskunnalle sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain mukaisen selonteon. Myös operaation luonne ja olosuhteet ovat puoltaneet selonteon laatimista.

Nato-operaation kohdalla pidämme kuitenkin valtioneuvoston toimintaa ongelmallisena. Tasavallan presidentti ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta linjasivat 10.8.2018, että Suomi osallistuu Naton koulutusoperaatioon Irakissa enintään viidellä sotilaalla, vaikka asiasta ei oltu vielä annettu selvitystä eduskunnalle.

Sotilaallista kriisinhallintaa koskevan hallituksen esityksen 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että jos Suomi osallistuisi sotilaalliseen kriisinhallintaan hyvin pienellä, enintään kymmenen henkilöä käsittävällä joukolla, valtioneuvoston olisi annettava asiasta selvitys eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle ennen ratkaisuehdotuksen tekemistä. Näin ei nyt kuitenkaan ole tehty. Lisäksi selvityksessä uuden Nato-operaation tehtävät ja tarkoitus jäivät epäselväksi. Epäselväksi jää myös Naton uuden koulutusoperaation lisäarvo irakilaisjoukkojen kouluttamisessa. Selvityksessä ei myöskään tarkemmin kuvata niitä tehtäviä, joihin suomalaiskouluttajat mahdollisesti osallistuvat myöhemmässä vaiheessa.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän mielestä ei siis ole perusteltua, että Suomi osallistuu Naton uuteen koulutusoperaatioon Irakissa. Eduskunnan saamassa selvityksessä on

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

selkeitä puutteita. Suomen resurssit pieninä maana ovat rajalliset, joten voimavarat tulisi keskittää omiin vahvuuksiin ja huolellisesti valittuihin operaatioihin.

17.50 Pekka Haavisto vihr: Arvoisa puhemies! On hyvä, että tämä OIR-operaation jatko antaa mahdollisuuden myös hieman reflektoida koko Irakin tilannetta ja analysoida, millaisessa maassa suomalaiset rauhanturvaajat tällä hetkellä toimivat. Vihreä eduskuntaryhmä kannattaa tätä operaation jatkoa ensi vuodeksi. Kuten täällä on todettu, poliittinen tilanne ja turvallisuustilanne maassa ovat siinä mielessä muuttuneet, että Isil on hyvin pitkälle lyöty ja eletään sellaista taitekohtaa, jossa pitäisi voida ehkä enemmän keskittyä siten kehityksen muihin edellytyksiin maassa, koulutukseen, nuorten työllistämiseen, naisten asemaan ja niin poispäin.

Täällä keskustelussa on erityisesti mainittu Etelä-Irak ja Basran alue. Tein siellä YK:lle töitä vuonna 2003 Saddam Husseinin kaaduttua, ja oli kiinnostavaa nähdä nämä kuuluisat Mesopotamian suoalueet paitsi ekologisena kokonaisuutena myös tällaisena kulttuurisena alueena. Siellähän asuu tällaisia suoarabeja, jotka veneillä liikkuvat sellaisilta kelluvilta saarilta toisille, ja tämä on hyvin ainutkertainen kulttuurikokonaisuus, jota valitettavasti Saddam Husseinin aikana pyrittiin tuhoamaan, patoamaan joki sillä tavalla, että vedet loppuisivat sieltä suoarabien alueelta, ja syynä oli se, että nämä olivat Saddamin poliittisia vastustajia. Nyt on ikävä huomata, että täällä Basran alueella on toisenlaiset ekologiset ongelmat. Suolan nousu juomaveden ja kasteluveden pelloille aiheuttaa ekologisen kriisin ja sitä kautta myöskin yhteiskunnallisen kriisin, ja olen samaa mieltä, että tähän pitäisi kiireesti puuttua. Tässä varmasti yhteistyö YK:n ja YK-järjestöjen kanssa on Suomelle myös tärkeää.

Sellainen asia, jota myöskin on hyvä tässä yhteydessä tarkastella, on koko Irakin nykyinen koheesio. Jos katsoo näitä pohjoisen kurdialueita, peshmerga-joukkoja, joita olemme siellä tukeneet, Irakin keskushallintoa Bagdadissa ja sitten vaikkapa Etelä-Basraa, niin voi tietysti kysyä, että millä eri elementeillä maan koheesio säilytetään, ja tämä koheesio on tietysti hyvin tärkeä turvallisuuden kannalta. Taannoin näimme tilanteen, jossa myöskin peshmerga-joukkojen ja Bagdadin välillä alkoi olla jo sotilaallistakin jännitettä. Sellainen tilanne, jossa Suomi tukee osapuolia, jotka sitten taistelisivat keskenään, ei tietenkään ole millään tavalla mahdollinen.

Ehkä vielä, arvoisa puhemies, sellainen reflektio menneeseen, että tietysti tämä nyt käsillä oleva tilanne antaa myös aiheen kysyä, mitä on tehty väärin Irakissa alkaen sieltä vuodesta 2003 Saddam Husseinin kaatumisesta. Irakissahan kansainvälinen yhteisö, pitkälti tietysti USA:n vetämänä, valitsi sen linjan, että vanhat Saddam Husseinin kannattajat, Baath-puolueen jäsenet, hyvin pitkälle eristetään yhteiskunnasta. He menettivät toimensa, virkansa, armeija puhdistettiin näistä Saddam Husseinin kannattajista. Monet kysyivät siten sen jälkeen, että mitähän mahtaa tapahtua näille ihmisille. Kun sitä vastausta aikamme odotimme, niin kävi niin, että osa tällaisista vanhoista arabisosialisteista radikalisoitui ja heistä tulikin tämän Isil-liikkeen kannattajia. He tarttuivat aseeseen sitten kokonaan toisenlaisessa kontekstissa. Mielestäni kansainvälinen yhteisö voisi tästä myöskin oppia jotakin siitä, miten ihmisiä konfliktien jälkeen integroidaan järjestelmään ja miten tällainen paise, kun se synnytetään, purkautuu sitten jotakin kautta, jos ihmisistä tulee ikään kuin kelvottomia omaan yhteiskuntaansa ja he kokevat siinä olevansa osattomia tai syrjittyjä, oli heidän taustansa mikä tahansa.

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

Tänä päivänä tietysti, arvoisa puhemies, kun katsoo Irakin vaalin tulosta, miettii, miten esimerkiksi tämä al-Sadrin politiikka sitten nimenomaan suhteessa länteen tulee asettumaan. Hänhän on hyvin lännenvastaisilla teemoilla aikanaan saanut kannatusta, ja tietysti, kun me teemme operaatiota, jossa länsimaat, Suomikin, ovat mukana, täytyy toivoa, että tällaista ylimääräistä vihanpitoa länttä kohtaan ei maassa esiinny. Se loisi meidänkin sotilaillemme ylimääräisen turvallisuusriskin.

17.55 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Aikaisemmassa puheenvuorossani lopetin toiveeseen ja ajatukseen siitä, että Suomi kokoaisi täällä parlamentissa, eduskunnassa, myös tällaista poliittista näköä sille, mikä on Suomen tapa osallistua kansainväliseen erilaisten yhteiskuntien romahtamisen jälkeiseen jälleenrakennuksen tilaan, siis sotilaallisin toimin pysäyttäen sotatoimien etenemisen ja sen jälkeen jälleenrakennustyöhön ja niin edelleen. Yksi osa tätä ketjua on tietenkin se humanitäärinen työ, jota tehdään kehitysyhteistyövaroilla. Viittasin aikaisemmin siihen, että varsin iso osuus, tai hyvinkin iso, oliko 40 prosenttia, leikattiin tämän hallituksen toimesta kehitysyhteistyövaroja, juuri niitä rahoja, joilla yhteiskuntaa pyritään auttamaan siinä yhteiskunnan herkässä vaiheessa nousemaan jaloilleen, hoitamaan asioita mahdollisimman itsenäisesti myös itse.

Tämän hallituksen aloittaessa myös hallitus asetti tavoitteekseen, että Suomella on maailmalla 90 suomalaista rauhanturvaajaa. Kuitenkin varsin nopeasti hallitus joutui lähettämään erilaisiin savuaviin paikkoihin suomalaisia rauhanturvaoperaatiosotilaita, ja on ihan perusteltua ja ymmärrettävää, että näin joudutaan tekemään. Mutta minun mielestäni tämäkin oli osoitus siitä, että Suomi ei ollut kovin hyvin valmistautunut siihen tilanteeseen, että meidän pitää lähettää resursseja puolustushallinnolta, ulkoasiainhallinnolta, sisäministeriön puolelta ja niin edelleen. Kun puhutaan kuitenkin näissäkin rahoissa kymmenistä miljoonista euroista, niin olisi hyvä, että meillä olisi selkeämpi yhteinen parlamentaarinen käsitys siitä, mikä on se Suomen kontribuutio maailman erilaisiin konflikteihin, mitkä ovat ne työkalut, joilla me maailmalla voimme olla liikkeellä.

Sitten viittaa vielä tuohon puolustusvaliokunnan lausuntoon tästä Nato-koulutusoperaatiosta. Se osaltaan kyllä alleviivaa sitä, mitä äsken sanoin. Elikkä myös tänne lausuntoon on ihan yksimielisesti kirjattu näkemys siitä, että tämän Nato-koulutusoperaation tarkoitukset jäävät hieman hämäräksi, mitä viime kädessä tällä operaatiolla Suomen puolelta pyritään tavoittelemaan. Siinä onkin valiokunnan yhteinen toive siitä, että valiokuntaa tulaa informoimaan välittömästi sen jälkeen, kun tästä on jonkunlainen käsitys. Me emme voi mennä näihin operaatioihin hiipien.

17.57 Aila Paloniemi kesk: Puhemies! Eduskunta käsitteli nyt jo neljättä kertaa selon-teon muodossa Suomen osallistumista Isilin vastaiseen toimintaan ja Irakin vakauttamiseen. Operaatio lähti liikkeelle Irakin ulkoministerin pyynnöstä YK:n pääsihteerille saada maansa avuksi koulutus- ja materiaalitukea Isilin vastaisessa toiminnassa. Kyseessä on laaja operaatio, jossa ovat mukana kaikki Pohjoismaat ja EU-maat. Operaatio on tuottanut tulosta: Isilin hallussa on enää 2 prosenttia Irakin pinta-alasta. Ulkoasiainvaliokunnan asian-tuntijakuulemisissa tuli kuitenkin selkeästi esiin se, miten järjestö edelleen muodostaa merkittävän uhan niin Irakin kuin kansainvälisellekin turvallisuudelle. Vakauttamistyötä on siis jatkettava.

Koulutus- ja neuvonantotoiminnalla kehitämme Irakin ja Irakin Kurdistanin turvallisuusjoukkojen omaa kykyä torjua Isil ja tuemme alueellisen vakauden ja turvallisuuden

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

vahvistamista. Operaation jatkuminen on tärkeää terrorismin kasvualustan kitkemiseksi ja maan elinolosuhteiden parantamiseksi. Suuria ongelmia esiintyy erityisesti Etelä-Irakissa. Etelä-Irakin heikko ekologinen tilanne näkyy suolapitoisena saastuneena vetenä ja meriveden nousuna yhä syvemmälle sisämaahan, minkä seurauksena asukkailla on pula kelvollisesta juomavedestä ja myös ruuasta, kun maatalouden toimintaedellytykset heikkenevät koko ajan. Heikot julkiset palvelut, vesi- ja sähköongelmat ja työttömyys aiheuttavat levottomuuksia ja humanitaarisen kriisin uhkaa.

Irakin vakauttaminen on nyt taitekohdassa. Sotilaallisen kriisinhallinnan ohella tarvitaan yhä enemmän yhteiskunnan vakauttamista mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Se tarkoittaa muun muassa infrastruktuurin kunnostamista, taloudellisen toiminnan elvyttämistä, Irakin ammatillisen koulutuksen kehittämistä ja poliisien kouluttamista. Suomella on erityistä annettavaa siviilikriisinhallinnassa. Suomi osallistuu viidellä poliisikouluttajalla Isilin vastaisen koalition poliisikoulutukseen ja kahdella asiantuntijalla EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioon, jolla tuetaan turvallisuussektorin uudistamista.

Pääpaino Irakin vakauttamisessa siirtyy asteittain kriisinhallinnasta ei-sotilaalliseen toimintaan, kuten täällä on jo moneen kertaan sanottukin. Siksi on tärkeää kehittää yhteyksiä ja suhteita Irakiin laaja-alaisesti. Suomi pyrkii avaamaan suurlähetystön Bagdadiin ensi vuoden aikana. Taloussuhteiden ja kaupan elvyttäminen sekä osallistuminen maan jälleenrakennukseen tarjoavat myös Suomelle uusia mahdollisuuksia.

Kansainvälisen yhteisön pitkäaikainen ja laaja tuki Irakin vakauttamiseksi ei onnistu, ellei Irak itse kykene ottamaan suurempaa roolia ja vastuuta maansa kehittämisestä. Poliittinen vakaus on maan olojen kehittämisessä tietenkin avaintekijä. Irakissa siis pidettiin parlamenttivaalit toukokuussa, ja äänestysprosentti jäi kovin alhaiseksi, eikä maassa ole vielä toimintakykyistä hallitusta. Toki kaikki tiedämme, että Irakin poliittinen tilanne on erittäin monimutkainen, mutta toivoa sopii, että mahdollisimman nopeasti Irak saisi toimintakykyisen hallituksen yhteiskunnan vakauttamiseksi ja maan eri osien elinolosuhteiden kehittämiseksi.

On tärkeää, että jatkossakin Irakin operaatioon osallistumisesta päätetään selontekomettelyllä. Eduskunnan valiokuntakäsittely antaa mahdollisuuden perehtyä kunnolla maan turvallisuustilanteeseen, kokonaisvaltaiseen vakauttamiseen ja Suomen rooliin operaatiossa. Suomi osallistuu Irakin vakauttamiseen omiin vahvuuksiinsa nojaten ja kansainvälisen vastuunsa kantaen.

18.02 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Kiitän valtioneuvostoa selonteosta eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa. Selonteossa on kattavasti käsitelty asiaa, esimerkiksi niin, että antamalla koulutusta muille kehitämme myös omaa puolustuskykyämme, ja sitten taas on toisaalta tämä kokonaisvaltainen lähestymistapa.

Arvoisa puhemies! Se on tosiaan haaste, miten organisoida EU:n ja jäsenvaltioiden kokonaisvaltainen kriisinhallinta. Tästä on erilaista kirjallisuutta, muun muassa Svenja Post on nostanut niitä eri ulottuvuuksia, että miten se on tosiaankin haasteellista. Täällä on jo tullut puheenvuoroissa esiin sitä, mikä taitaa olla Suomen näkemys, että kukin jäsenvaltio keskittyisi niihin omiin vahvuuksiinsa, ja meillähän se sitten käytännössä tarkoittaisi varmaan juurikin tätä koulutusvientiä, naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman parantamista ja nykyään erittäin keskeiseen rooliin noussutta ympäristöosaamista. Mutta tietysti sitten

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

olennaista on, miten tämä koordinoidaan, että kukin maa sitten keskittyy niihin parhaimpiin osaamisalueisiinsa.

Ihan lopuksi vielä nostaisin semmoisen huomion, mikä tänään tuli keskustelussa useampaankin kertaan: näiden meidän omien kriisinhallintatoimijoiden oma turvallisuus. No, ensinnäkin se on tietysti tärkeää, että meidän sotilaat tai siviilikriisinhallinnan erityisosaajat eivät haavoitu tai menehdy operaatioissa, ja siinä on tietysti meille poliitikoillekin käytännössä aivan mahdoton tehtävä perustella sitä, jos turvallisuus heikkenee niin, että lähtee tulemaan sinkkiarkuissa omia naisia ja miehiä takaisin sieltä. Sitä on sitten vaikea jatkossa selittää kenellekään.

18.04 Lea Mäkipää sin: Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä Suomi osallistuu OIR-operaatioon, joka on Yhdysvaltain johtama usean maan välinen koalitio ja jonka toiminta käynnistyi vuonna 2014. Siihen osallistuu 26 maata noin 9 000 sotilaan voimin. OIR-operaation tehtävänä on koordinoida ja tehostaa Isilin vastaista kansainvälistä yhteistyötä. Suomalaisen kokonaisvahvuus operaatioissa on tällä hetkellä maksimissaan 100 henkilöä.

Kansainvälinen koalitio antaa sotilaallista tukea Isilin vastaiseen toimintaan, ehkäisee vierastaistelijoiden lähtöä konfliktialueille, pyrkii tyrehtyttämään kapinallisten ja terroristien rahoituskanavat sekä heikentämään ääri-islamilaista ideologiaa. Lisäksi operaation tavoitteena on alueen humanitaarisen kriisin lievittäminen. Suomelle Irakin vakauttaminen on erityisen tärkeää, sillä merkittävä osa Suomeen tulleista pakolaisista on Irakista.

Toiminnan lähtökohtana on, että kukin maa päättää itse, minkälaista tukea se antaa. Suomalainen kriisinhallintajoukko Irakissa muodostuu kouluttajaosastosta, suojausosastosta sekä esikunta- ja tukiosastosta. Suomalaiset kouluttavat Irakin turvallisuusviranomaisia kurssimuotoisesti koulutustukikohdissa eri puolilla Pohjois-Irakia ja osallistuvat koulutus- ja neuvontatoimintaan Pohjois-Irakin lisäksi myös muualla Irakin alueella.

OIR-operaatio poikkeaa muista Suomen käynnissä olevista kriisinhallintaoperaatioista. Joukkojen asemaa Irakissa ei määritä yhteinen kansainvälinen sopimus alueella, vaan toiminta perustuu niin sanottuun Suomen ja Irakin väliseen noottien vaihtoon. Suomi on osallistunut operaatioon vuodesta 2015 lähtien. Suomen osallistuminen on päättymässä tämän vuoden lopussa, mutta kesäkuulla linjattiin, että OIR-operaatiota jatketaan ensi vuoden loppuun saakka 80 sotilaan vahvuudella.

Selonteossa tuodaan esille, ettei operaatioon osallistujilla ole yhtäläisiä voimankäyttö-sääntöjä vaan kukin maa antaa joukoilleen omat sääntönsä. Näin on myös Suomen osalta. Suomen joukkojen osalta mahdollinen voimankäyttö perustuu kansainvälisen oikeuden tunnustamaan yksilön itsepuolustusoikeuteen.

Arvoisa puhemies! Viime heinäkuussa Naton huippukokouksessa päätettiin perustaa sen johtama vastaava koulutusoperaatio. Tavoitteena on luoda kestävät kansallisen turvallisuuden rakenteet maan vakauden ylläpitämiseksi. Tasavallan presidentti ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta UTVA linjasivat 10. elokuuta, että Suomi osallistuu Naton uuteen koulutusoperaatioon Irakissa yksittäisillä esikuntaupseereilla ja kouluttajilla. Määrään sisältyisi enintään viisi sotilasta, joista ensimmäinen esikuntaupseeri aloittaisi tehtävissään ensi vuoden alusta. Nuo viisi sotilasta Naton uudessa koulutusoperaatiossa sisältyvät edelliseen määrään.

Naton johtama koulutusoperaatio keskittyisi Irakin sotilaskouluttajien kouluttamiseen ja maan turvallisuussektorin reformin edistämiseen sekä ansarajähteiden raivaamiseen. Joukon vahvuus olisi noin 580 sotilasta. Joukot tukeutuisivat OIR-operaation tukikohtien

Pöytäkirja PTK 83/2018 vp

omasuojaan ja huoltoon. Näillä molemmilla koulutusoperaatioilla on yhteinen tavoite ja liityntäpinta edelleen osin sekasortoisessa Irakissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Vanhanen, valiokunnan puheenjohtaja.

18.09 **Matti Vanhanen kesk:** Arvoisa puhemies! Haluan vain käyttää lyhyen puheenvuoron liittyen juuri tähän valmistelussa olevaan Nato-koulutusoperaatioon, josta edustaja Mäkipääkin äsken puhui, kun täällä aikaisemmin annettiin ymmärtää, että tässä olisi joku epäselvyys sen käsittelyssä. Se on eduskunnan käsittelyssä aivan normaaliin tapaan. Juuri tällä hetkellä siitä on valtioneuvosto antanut selvityksen, ja ulkoasiainvaliokunta tulee siihen vastaamaan normaalissa aikataulussa.

Olisi tietysti ollut hyvä, jos nämä kaksi, voisi sanoa, toisiinsa tietyllä tavalla liittyvää operaatiota olisivat olleet yhdessä ja samassa käsittelyssä, mutta aivan niin kuin Mäkipää äsken totesi, tämä OIR-operaatiopäätös on tehty kesäkuun alussa, ja olisi ollut hieman outoa, jos tasavallan presidentti ja hallitus olisivat jääneet odottamaan kaksi kuukautta linjauksen tekemistä siitä vain sen takia, että tiedettiin, että Natossa on mahdollisesti harkinnassa tai valmisteilla koulutusoperaatio, johon Suomi osallistuu ehkä yhdellä kahdella, korkeintaan viidellä sotilaalla.

Mutta siis se selvitys on normaalisti meidän käsittelyssämme, ja siihen aikanaan ulkoasiainvaliokunta ottaa kannan.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 4/2018 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle säteilylaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 28/2018 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 14.9.2018 pidettävään täysistuntoon.

5. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 14.9.2018 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.11.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen